

A Mazsihisz új elnöke: HEISLER ANDRÁS

„Nem múlt el a tudós: máig újból és újból tanít” Főhajtás a száz esztendeje született Scheiber Sándor emléke előtt

Az igazán nagy tudósok – és Scheiber Sándor professzor ilyen volt – utóéletét két tényező szokta jellemezni. Egyrészt még évekig jelennek meg tőlük újabb írások, szinte még tovább is élnek, másrészt szinte rögtön sok minden meg is szakad: nincs, aki ugyanolyan módon és színvonalon tovább folytassa mindazt, amit a megboldogult egymagában meg tudott tenni. Különösen igaz ez egy olyan sokoldalú emberről szólván, mint ő volt, aki a zsidók régészetétől Arany Jánosig, az ünnepi szokások jelképeitől a kora középkori eszmeáramlatokig oly sok kérdéskörben rendelkezett évtizedes kutatói tapasztalattal. Bámulatlan memóriája, kítűnő iskolázottsága, hihetetlen szorgalma és a miniatűr művekben is oly virtuóz írásmódja csak fokozták azt a kisebbségi érzést, ami már kortársainál olyannyira megfigyelhető volt, sőt az utókorban is félreismerhetetlen maradt, nem is mindig pozitív megnyilvánulások révén. Ő maga többször is emlegette, hogy nem a saját jószántából lett egy személyben nem is egy, hanem több zsidó (és nem zsidó), valószínű „tudományos intézmény” a holokauszt utáni Magyarországon. Am amilyen nehéz volt e sok feladat teljesítése, annyira kedvező volt az a körülmény, hogy az ő fejében és könyveiben mindez szinte „önmagától” állt rendszerbe: a legkisebb kavics és a nagy sziklatömb egyetlen építménybe illeszkedett. Ezt nem tudja az utókor megismételni.

Szerencsére a tudós rabbi életének legvégén nagyjából igazságon leírták tudományos munkássága értékelését akkori méltatói. (Lásd például Hahn István áttekintését a MIOK évkönyv 1983/84. évi kötetében.) Am még itt is legfeljebb csak olykor – és akkor is csak górcsóval – lehet megtalálni az önvádát és öngazolást, hogy miért nem korábban jött rá a Magyar Tudományos Akadémia és sok kutatóintézet, vagy több hazai egyetem sok-sok tanszéke, milyen kimeríthetetlen, és éppen ezért mindig segítőkész volt Scheiber tudása. Százzal kaptak tőle tudományos utbaigazítást kortársai, és nem is csupán csekély számú valódi tanítványai – ám még ennél is többször és többször kellett volna tőle kérdeznünk, hiszen rengeteg olyan tudást vitt magával a sírba, amelyet még ő sem írt meg, néha még nem is rendszerezett, az utókorunk viszont évtizedekre lenne szükségére ahhoz, hogy ismét összegyűjtse mindazt, ami Scheiber számára már voltaképpen „kész” állt.

Arról sem olyan egyszerű számot adni, mi történt a nagy tudós életművével az utóbbi évtizedekben. Mint-hogy a hozzám legközelebb álló egyik fő műve, a *Folklór és tárgytörténet* harmadik kötete 1984 szeptemberében jelent meg, vagyis szinte az élete végén, sőt 1996-ban, Raj Tamás és *Hidvégi Máté* gondozásában ennek új kiadása látott napvilágot (a három kötetet egyesítve, gondos életrajzi áttekintéssel), azt gondolhatnánk, tudományos dolgozatait már élete során megnyugtató módon kötetekbe gyűjtötték. Sajnos ez így nem igaz. Még legalább egy kötet biztosan kitelne a további, a legszorosabb értelemben vett tudományos tanulmányokból, amelyek összegyűjtve még máig sem jelentek meg. Sajnos Scheiber művei-

nek bibliográfiája, amely a régi kiadás kötetében volt olvasható, és amely a harmadik kötet végén az 1569. tételig jutott, és voltaképpen az 1983-as tárgyévét nem haladta meg, a mai napig nem készült el kiegészített, teljes összeállításban és külön kötetben. Nem ő tartozik ezzel nekünk, mi tartozunk emlékének legalább egy „negyedik” kötet kiadásával, és (bizonyára még ez előtt) egy teljesebb bibliográfia közlésével.

A nemzetközi kutatás vonatkozásában ugyanezt mondhatjuk. Még ő maga állította össze (1983 legvégén) az *Essays on Jewish Folklore and Comparative Literature* című, alapvető fontosságú tanulmánykötetet, amely azonban már csak 1985-ben, halála után jelent meg. Angol, német, francia, héber nyelvű tudományos dolgozatok ezek. Fontos írások, ám könnyűszerrel össze lehetne állítani egy ugyanilyen terjedelmű második kötetet is!

Egyes korábban kiadott művek perze azóta új lenyomatban is megjelennek (amit a kiadók nem is mindig jelölnek). A budapesti Zsidó Múzeum bemutatását Scheiber Benoschofsky Ilonával együtt készítette el (először 1987-ben, majd több új lenyomatban, idegen nyelveken is). Scheiberné Bernáth Livia és Barabás Györgyi gondozásában, több kiegészítéssel jelent meg a Magyar zsidó hírlapok és folyóiratok bibliográfiája, amely az 1847 és 1992 közti évekre vonatkozik. Vagyis ezt is folytatni kellene.

Még 1945-ben kezdett Scheiber összeállítani egy „olvasókönyvet”, amely pár év alatt majdnem a megjelenésig jutott el, ám végül is csak egy évtizeddel halála után, 1997-ben látott napvilágot „A feliratoktól a felvilágosodásig, Zsidó irodalomtörténeti olvasmányok” címmel. Ebben a világ sok ezer éves zsidósága kap szót, műveiből vett szemelvények és az ezekről szóló rövid kommentárok formájában. Scheiber a hasonló nemzetközi kézikönyvek, antológiák felhasználásával a magyar zsidóság számára a legfontosabbnak tekinthető szövegeket gyűjtötte egybe. Ahol tehetett, korábbi magyar fordításokat is felhasználott. Ezt a fontos és szép könyvet is ki lehetne egészíteni.

Az egyházi szertartások embere szólal meg a *Válogatott beszédek* című kötetben, amely 1994-ben, *Kőbányai János* válogatásában látott napvilágot. Majdnem 150 rövid szöveg ez: szerencsére Scheiber a leghétköznapiabb al-

A holokauszt 40. évfordulóján

kalmakat is ünnepivé emelte, le is írta a köszöntőket, gyászbeszédeket, sírköveket vagy tanévnyitón elmondott szövegeit. Csak Kol Nidre-esti beszédeiből tíz is írásban maradt ránk. Esküvőkön és bár micvákön is emelkedett szavakat mondott. Közösség- és kultúraépítő szövegek ezek, ehhez a megállapításhoz most csak azt fűzöm hozzá: telve tudományos és tudománytörténeti szempontból is fontos adatokkal, megjegyzésekkel. Biztosan maradt még e beszédekből is kiadatlan... Scheiber rabbi minden sora megérdemli, hogy publikálják. Am szomorkodva azt is hozzátehetem: aki nem hallotta ezeket a veretes mondatokból és a minden lapon megjelenő emberszeretetről, életbölcességéből álló orációkat, igazi értelmük legjavát mulasztotta el.

Minden eddig megemléített művéhez azt fűztem hozzá: folytatni, pótol-

ni, kiegészíteni kellene. Tudják ezt sokan, mégsem teszik mindannyian. Olykor csak a nagyszerű emberre gondolnak, és bár megérthető, hogy mindmáig emlékeznek rá – lásd például az Új Élet ilyen emlékszámát, amely Scheiber életétől nem távol eső szimbolizmussal egyszerre 1995. március 15-én és 5755. ádár havának közepén jelent meg –, ez önmagában mégsem elég.

Megint csak posztumusz könyvként, a hűség és szeretett tanítvány, Dán Róbert gondozásában 1988-ban jelent meg az „Occident and Orient. A Tribute to the Memory of Alexander Scheiber” című tanulmánykötet, tisztelőinek nemzetközi (és néhány hazai) köréből. Ekkor már Dán Róbert is halott volt. A szép könyv magáért beszél. Scheiber nemzetközi elismertsége ma is töretlen. És ezért is megint csak gondolhatnánk egy hasonló újabb tanulmánykötet összeállítására, amely tárgyalná a Scheiber Sándor által művelt főbb tudományos kutatási területeket, kitérve az utóbbi évtizedek újabb eredményeire, bemutatva azt, miben érvényesülnek máig is egykori kezdeményezései.

Az evilági halhatatlanság, noha viszonylagos dolog, ám egyszersmind valóság is, és mindez Scheiber esetében nem is csoda, hiszen már e rövidre szabott áttekintésben is öt kötetből szóltam, amelyek a halála után láthatnak csak napvilágot. Nem múlt el a tudós; máig újból és újból tanít.

Ő nemcsak a magyar kultúra évezredeinek, hanem a zsidó kultúra ennél is több évezredének avatott ismerője volt. Emlékét is ilyen távlatra kell megőrizni. Nekünk pedig, akik még ismerhettük a tudós mester személyét is, az is kötelességünk, hogy minél több művét minél többek számára tegyük közkinccsé!

Voigt Vilmos,
a néprajztudomány doktora

Tízéves a Schweitzer- kidus

Tízéves fennállását ünnepelte a Schweitzer Baráti Társaság kidusorozata. Ismeretes, hogy egy évtizeddel ezelőtt *Schweitzer József* professzor rabbi képző intézeti templomi tisztségéből történő nyugalomba vonulása után felmerült az a kívánság, hogy a péntek esti kidusok folytatódjanak. Ez meg is történt, kezdetben Schweitzerék lakásán, majd miután ez szűknek bizonyult, *Geiger András* és *Seres Attila* szíves vendéglátása folytán a Rumbach utcai klubhelyiségükben. Évekkel később költözött át a társaság az Erzsébetvárosi Önkormányzat Wesselényi utcai közösségi házába, amely ma is otthont ad a péntek esti rendezvényeknek. Havonta kétszeri alkalommal, a Dohány utcai zsinagóga istentisztelete után gyűlnek össze a résztvevők, mintegy 30–35 személy a kidusra.

A tízéves évforduló alkalmából tartott összejövetelen Schweitzer József adott áttekintést az évtized kidusairól, melyek keretében a hallgatóság számos hazai és külföldi előadót ismerhetett meg, akik személyében – vallási különbség nélkül – kiváló teológusok, filozófusok, történészek, jogászok, színművészek, művészettörténészek, irodalomtudósok, orvosok, írók, költők, publicisták szólaltak meg az egyetemes humánus és a zsidó művelődés szolgálatában.

Schweitzer főrabbi meleg szavakkal emlékezett meg az évtized óta nem lankadó érdeklődéséről, majd hálával adózott a kidusok háziasszonyainak, akik szeretetteljes fáradozásukkal különféle finomságokkal látták és látták vendégül a megjelenteket, s egyúttal köszönetét fejezte ki mindazoknak, akik bármilyen módon hozzájárultak a rendezvények sikeréhez.

A kéthetenként találkozó lelkes és összetartó társaság tagjai joggal érezhetik úgy, hogy minden alkalommal gazdagabban távoznak, mint ahogyan érkeznek.

A szokásos nyári szünet után a kidusorozat ősszel folytatódik.

MEGHÍVÓ

A magyar zsidó mártírok emlékművénél

a Raoul Wallenberg Emlékparkban (Budapest VII., Wesselényi utca 5.)

2013. július 7-én, vasárnap, délelőtt 9.30 órakor

megemlékezést

tartunk, melyre Önt és b. családját tisztelettel meghívjuk.

Emlékbeszédet mond:
Totha Péter Joel rabbi

Közreműködik:

Szilágyi Gábor kántor

***

Zoltai Gusztáv,
az Emanuel Alapítvány titkára

2003. szeptember. Scheiber-liget avatása az izraeli Bét Semes környéki erdőben. Képünkön egykori tanítványa, Kardos Péter főrabbi fát ültet

Körzeti kitekintő

Győr

A tavaszi ünnepekkel párhuzamosan sűrűn zajlottak az események a hitközség háza táján.

Májusban véget ért az ORZSE és a hitközség szervezésében nagy sikerrel zajló zsidó szabadegyetem második szemesztere. Óriási érdeklődés kísérte az előadásokat. Kialakult egy 50–60 főből álló törzshallgatóság, melynek kilencven százaléka nem zsidó vallású, de igényük van új ismeretek szerzésére. A sorozat koronája volt a budapesti kirándulás, a Dohány utcai zsinagóga, Zsidó Múzeum és a Holokauszt Emléközpont meglátogatása. Az 50 fős autóbussz majdnem kevésnek bizonyult, olyan gyorsan betelt a jelentkezőkkel a létszám. A kurzus közben és végén is számos köszönő e-mailt és szóbeli dicsőretet kaptunk, mondhatjuk úgy, hogy új barátainktól. Volt, aki úgy vélekedett, sokat gazdagodott a magas színvonalú előadásokkal, és egész másképp látja a zsidósággal kapcsolatos kérdéseket, mint eddig. Reményüket fejezték ki, hogy a szabadegyetem folytatódik.

„Hazatért a kő, hazatért a lélek.” Ezzel a címmel számolt be a Kisalföld c. megyei napilap a győri asszonyfai zsidó sírkert felújításáról. A történet azzal kezdődött, hogy egy helyi lakos felkereste *Villányi Tibort*, a hitközség elnökét, engedje meg, hogy a fákat kitermelhesse a területéről. Így derült ki, hogy a falu határában, egy dombtetőn, elvadult növényzettől láthatatlanul bújk meg egy temető, melyben alig áll néhány sírkő, a legtöbb kidőltve vagy összetörve. Az önkormányzatnak szándékában állt már a 90-es években a rendbetétel, de anyagi forrás híján erre nem került sor. A győri hitközség kezdeményezésére és anyagi támogatásával, valamint a Pannónia Kincse LEADER Egyesület pályázati lehetőségével másfél évi erőfeszítést követően, közel nyolcmillió forintból készült el a munka. Nagy segítség volt a sírok helyreállításánál egy helybéli lakos, *Steingart Imre* önkéntes munkája, aki a szétszóródott kőveket összegyűjtötte az adott sír mellett. A be nem azonosítható, összetört kőveket az emlékmű talapzata köré kerültek. A falunap egyik programjaként az önkormányzat, a helyi iskola diákjai, valamint *Totha Péter* rabbi és *Schwehoff Dávid* kántor aktív közreműködésével méltóságos ünnepség keretében megtörtént az újravetés. A rabbi beszédében emlékeztetett arra, hogy a faluban már a 19. sz. közepétől jelentős létszámú zsidó lakosság élt, zsinagógájuk, iskolájuk és természetesen temetőjük volt. A 20. század borzalmait eltűntették a még ott élőket, de végre elérkezett az idő, hogy a szeretet és a kegyeletteljes összefogás ne hagyja feledésbe merülni emlékeiket.

Szeged

A hitközség pályázatot nyújtott be az Új Széchenyi Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program „Adatbázis-építés és olvasási kultúra fejlesztése a szegedi múlt és jelen megismeréséhez” című TÁMOP-3.2.4.A-11/1-2012-0032 humánforrás-programok irányító hatóságának vezetőjéhez. Az előirányzat az európai szociális alapról támogatott. A 42 milliós pályázatból 24 624 351 Ft-ot ítélték meg számunkra. A pályázat keretében az olvasási kultúra fejlesztéséhez előadás-sorozatok tartása, könyvtár-korszerűsítés és állománybővítés, kulturális, vallási, hagyományörző programok, kiállítások, hangversenyek, oktatás, honlapfejlesztés, eszközbeszerzések sze-

nár és *Varga Mátys* művésztanár közreműködésével).

* * *

In memoriam Gráf Imre

A 86. életévében, hosszú betegség után elhunyt dr. Gráf Imre, a hitközség egyik legidősebb tagja 1927. szeptember 29-én született Budapesten, majd kereskedő szüleivel együtt Dunaföldvárra költöztek. Innen munkaszolgálatra Schaffhausenbe vitték, ahol repülőgépgyárban dolgozott. Munkája közben a könyörtelemül drasztikus hajcsárokotól kapott bántalmazás következtében marandó hallássérülést szenvedett. Visszatérte után ismét Dunaföldvárra került, majd innen érkezett Szegedre. Jogi doktorátust szerzett,

Győrasszonyfa

repelnek, és közszolgáltatásért járó ellentételezésnek minősül. A pályázati eszközökhöz közbeszerzés útján lehet hozzájutni. Az összeg elkülönítetten kezelendő. A szerződés kimunkálása, a dokumentumok beszerzése folyamatban van. A pályázat összeállításában *Fülöp András*, *Ábrahám Vera* könyvtárosok, *Molnár Judit* történész, *Markovics Zsolt* főrabbi, *Juhász J. Pál* hivatalvezető és mások vettek részt. A pályázat teljesítési ideje 14 hónap.

* * *

A szegedi Rotary Klub meghívására amerikai, osztrák, német és vajdasági rotaristák látogattak városunkba, és baráti találkozó keretében ismerkedtek a hitközséggel, az Új Zsinagógával, és nagy érdeklődést tanúsítottak a hazai politika megnyilvánulásai kapcsolatban, számtalan kérdést tettek fel az antiszemitizmus és a rasszizmus erősödésével összefüggésben. Az iránt is érdeklődtek, hogy az EU-s pénzeszközök, a Joint és a Claims Conference, a külföldön élő magyarok támogatják-e a diaszpóra közösségeit. A kóser szilvapálinka, a macesz és a pogácsa oldott hangulata orgona- és trombitabemutatóval zárult (*Dóbisz Áron* orgonaművész ta-

évtizedeken keresztül a Centrum Áruház kereskedelmi irányítója, igazgatóhelyettese lett. A hitközségben Áron József halála után, 1989-től 1996-ig elnökeként, 1996-tól 2007. április 1-jéig ügyvezető elnökként tevékenykedett. 2007. április 1-jétől a Chevra Kadisa elnökként szolgált tovább a közösséget. Alapítása óta tagja volt a Szegedi Zsinagógáért Alapítvány kuratóriumának. Életútja a közösség iránti szolgálat volt, vezetőként mindig meghallgatta a hozzá fordulókat és igyekezett tenni érdekükben. Nagy figyelmet szentelt családjának, amelyben fontos szerepet kapott az unoka. Vallásos életet élt. Világi elnökként közel egy évtizedig látott el közgyűlési képviselői tisztséget a Mazsihiszben, egy cikluson keresztül vezetőségi tagként képviselte Szegedet. Emberisége példaértékű volt. Egy barátot vesztettünk el, aki koránál fogva tanáccsal szolgált a fiatalabb korosztálynak. Imre bácsit *Markovics Zsolt* főrabbi és *Biczó Tamás* kántor búcsúztatta. Életútjáról, a közösségben végzett munkájáról az elnök szólott. Emlékét megőrizzük.

* * *

A szegedi demokraták szövetsége kiemelt fontosságúnak tartotta, hogy felemelje szavát a manapság egyre erősödő antiszemitizmus és rasszizmus ellen. Állásfoglalásuk szerint az elmúlt időkben sokszor kellett szembesülnünk azzal, hogy városunkban és az országban mindennaposak lettek a holokauszt tagadó szélsőséges megnyilvánulások. Továbbra is díszpolgár Szegeden Gömbös Gyula, Teleki Pál. A szélsőségekkel szemben hozták létre az Emlékezés Fája Alapítványt, melynek célja újra és újra emlékeztetni a soá áldozataira, hogy ezek a borzalmak soha ne ismétlődhessenek meg. Az alapítvány okiratát székházukban írta alá ünnepélyes keretek között *Niedermüller Péter* és *Kakuk György*. A megjelentek később elstáztak az Emlékezés Fájához, s virágot dobáltak a hídról a Tiszába. A rendezvényen az MSZP és a Szegedi Zsidó Hitközség is képviseltette magát.

L. A.

Meghalt Horn Gyula

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége mély fájdalommal értesült az elkerülhetetlenről: Horn Gyula egykori miniszterelnök haláláról.

Személyében Magyarország nem csupán a rendszerváltozás utáni korszakának egyik meghatározó személyiségét veszítette el, hanem egy olyan európai politikust, aki nemcsak szavakban, hanem tetteivel is kifejezte az európai értékek, a zsidó-keresztény örökség iránti elkötelezettségét.

Horn Gyula olyan ember volt, aki egyszerű származása folytán mélyen átélte a jogfosztottság keserű érzését, és sorsközösséget vállalt minden olyan emberrel és társadalmi csoporttal, akik elszenveték a megsejényítést, a megaláztatást és a kirekesztettséget. Édesanyja gyári munkásnő, édesapja szállítómunkás volt, a nagy szegénységben élő család fejét 1944-ben a Gestapo gyilkolta meg.

Horn Gyula megválasztott miniszterelnökként 1994-ben a kormány nevében megkövette a magyar zsidóságot a második világháborúban elpusztított áldozatokért. Az egykori miniszterelnök határozott fellépésének köszönhetően indultak meg a tárgyalások a magyar holokauszt túlélőinek kárpótlása ügyében, ennek nyomán hozta létre kormánya a Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítványt.

A vatikáni szerződés megkötése megnyitotta az utat az egyházi kárpótlások végleges rendezésére, a többi történelmi egyházakkal kötött megállapodások aláírására.

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége részvétét fejezi ki Horn Gyula családjának: Emlékét megőrizzük!

Mazsihisz

Gyöngyösi az antiszemita toplistán

A Simon Wiesenthal Központ nemrég hozott nyilvánosságra egy összeállítást a tavalyi év leginkább gyűlöletkeltő, antiszemita megnyilvánulásairól.

A tízes listán magyar befutó is van: *Gyöngyösi Márton* Jobbik-alelnök a zsidó parlamenti képviselők összeírásáról szóló követelésével nyert belépőt az antiszemita elitklubba – többek között *Mahmúd Ahmadinezsád* iráni elnök és a görög neonáci Arany Hajnal párt nyíltan holokauszttagadó vezetője mellé.

A legtöbb kiszólás persze idézhetetlen agyrem, az első helyen *Mohamed Badie*-vel, az iszlamista mozgalom, a Muzulmán Testvériség egyiptomi ágának a vezetőjével, aki egyik önfeledt pillanatában tavaly dzsiháddal fenyegette meg a zsidókat; mögötte másodikként Ahmadinezsád végzett, egy történelmi tirádával arról, hogy a zsidók tartják markukban az egész világot. Hozzájuk képest szinte üdítően hat a harmadik befutó, az a brazil karikatúra, amely a novemberi gázai konfliktus alatt jelent meg, és amely *Benjámin Netanjahu* izraeli kormányfőt ábrázolja, miközben éppen szavazatokat facsár ki egy nőalakból; a rajz arra céloz, hogy Netanjahu a januári választási győzelem reményében utasított a Hamász és a palesztin rakéták elleni hadművelet elindítására.

Negyedik a listán az európai futballszurkolók antiszemizmusa, illetve azok a beszólások, amelyeket az angol Premier League-ben szereplő Tottenham Hotspur kap. Tottenham London egyik hagyományosan zsidók lakta városrésze, a csapatot és rajongótáborát pedig meccsről meccsre sértegetik a második világháborús gázkamrákra utaló alpári gúnyval. (Nem mintha az ilyesféle gúny a magyarországi lelátókon kirívó dolog lenne.) *Oleg Tyagnibok*, az ukrán parlamentbe 10 százalékkal bejutott szélsőjobb oldali Szvoboda (Szabadság) párt elnöke a „moszkovita zsidó maffia” kiűzéséről szóló megjegyzésével került fel a listára, bár igaz, önmagában ezzel a nyomába sem ér *Nikolaosz Mihaloliakosznak*, a Görögországban szintén parlamenti erővé emelkedett neonáci Arany Hajnal elnökének, aki a gázkamrák létezését sem ismeri el. (Ukrán szélsőjobb oldali körökben mostanság egyébként nagy divat „zhydovka” – „mocskos zsidó csaj” – jelzővel emlegetni a csenyivci születésű amerikai színésznőt, *Mila Kunist*, aki a Fekete hatyú mellékszerepéért több nemzetközi díjat is nyert.)

Azután, hogy az egész világ felkapta rá a fejét, az SWC listája sem lehetne teljes Gyöngyösi már idézett megjegyzése nélkül. Ismert, a Jobbik alelnöke november 26-án a parlamentben követelte, hogy írják össze a zsidó származású országgyűlési képviselőket, ők ugyanis nemzetbiztonsági kockázatot jelentenek Magyarország számára. „Pont itt lenne az ideje egy ilyen konfliktus kapcsán annak, hogy felmérjük azt, hogy az itt élő, és különösen a magyar országgyűlésben és a magyar kormányban hány olyan zsidó származású ember van, aki bizonyos nemzetbiztonsági kockázatot jelent Magyarország számára” – fogalmazott a Jobbik alelnöke az országgyűlés plenáris ülésén a tavalyi gázai konfliktus kapcsán. Vitapartnere *Németh Zsolt* külügyi államtitkár volt, ott és akkor egyetlen gesztussal sem határolódott el a felhívástól, és nem is fejezte ki nemtetszését az elhangzottak miatt.

Gyöngyösivel már a szalon-antiszemita következnek az SWC listáján. Nyolcadik egy norvég orvos, *Trond Ali Linstad*, aki a hetvenes években még a marxista mozgalomban kezdte karrierjét, majd áttért az iszlámra, és azóta úton-útfélen mindenkit a „zsidó befolyástól” félt, és érvel az öngyilkos merényletek mellett. (Linstad 2012-ben megkapta a norvég királyi érdemrend ezüst fokozatát is, ettől azonban megnyilvánulásai miatt később megfosztották.)

Kilencedik a Der Freitag című német lap tulajdonos-főszerkesztője és a Spiegel Online munkatársa, *Jakob Augstein*, akinek tavaly többek között arról sikerült értekeznie, hogy a Netanjahu-kormány „porázon tartja a világot”, és – értett egyet *Günter Grass*-szal – Izrael atomhatalmi státusa jelent fenyegetést az amúgy is törekény világbékére nézve. A lista utolsó helyén az amerikai Nation of Islam afroamerikai vezetője, *Louis Farrakhan* áll. Ő szilárdan vallja, hogy a zsidók irányították a rabszolga-kereskedelmet és tartják hatalmukban az amerikai kormányt, tavaly pedig szemfülesen észrevette, hogy Washingtonban a holokausztmúzeum épülete közvetlenül a Federal Reserve mellett van, ahol ugye a pénzt nyomják. Véletlen ez? – tette fel a kérdést Farrakhan a listaszereplést kiérdemlő chicagói szónoklatában.

(NOL)

Zökkenőmentes váltás a kóserági felügyeletben

Mojsze T. Weiszbergernek megromlott egészségi állapota miatt haza kellett utaznia Izraelbe. Kilenc éven keresztül a Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközség (MAOIH) rabbiaként működött és felügyelte a kóserágot, amit Áhárajn Gedalje Hoffmann rabbitól vett át 2004-ben. Rabbi *Menachem Meir HaKohen Adler* még *Mojsze T. Weiszberger* távozás előtt átvette a kóserág felügyeletét, így zökkenőmentes volt a váltás. 2013. május 1-jétől Rabbi *Menachem Meir HaKohen Adler* biztosítja a kóserági felügyeletet és adja a hechsert. Így továbbra is folyamatos ortodox felügyelet alatt áll a kóser vágás (csirke, pulyka, marha), a húskészítmények

gyártása, a tejtermékek, a Hanna Étterem és a mikve is. Minden héten vannak vágások, melyekre előrendelések is leadhatók az (1) 342-1639 telefonszámon (VII. Dob utca 35.).

FONTOS VÁLTOZÁS!
AZ ORTODOX FŐRABBI 2013. ÁPRILIS HÓ VÉGÉN LEVETTE AZ ORTODOX HECHSERT A CARMEL ÉTTEREMRŐL ÉS A CARI MAMA PIZZÉRIÁRÓL, ÍGY EZEK A HELYEK NEM ÁLLNAK ORTODOX FELÜGYELET ALATT.

Nemzetközi találkozó Debrecenben a gasztronómia jegyében

A Debreceni Zsidó Hitközség immár tizenegyedszer nyitotta meg kapuit a határon túli és a magyarországi zsidó hitközségek, valamint szervezetek számára: megosztandó gondolataikat, örömeiket és problémáikat, s az ideai témáiknak megfelelően (ezzel megkülönböztetett érdeklődést kiváltva) tették mindezt a zsidó gasztronómia jegyében.

A megnyitó

Erre az alkalomra több mint kétszázan érkeztek Európa több országából, megerősítve a szervezők gondolatát, miszerint a zsidó vallás fontos alapköve a kástru szerinti terített asztal, amit sabbátkor, ünnepek során, de akár egy hétköznapon is körülülnek, s ez a zsidó családi együttléte szinte legfontosabb eseményének számít.

Két szintéren zajlottak tudományos, kulturális és kulináris események: a DZSH Bajcsy-Zsilinszky úti székházában, valamint a „Művészek Udvara a Debreceni Zsidógyedben” programsorozat keretében belül (a Debreceni Zsidó Templomért és Temetőért Alapítvány gondozásában), melyet a hitközséggel közösen megrendezve álmódott meg Heller Zsolt folkesztéja.

A háromnapos rendezvényt az átláthatóság érdekében modulokban osztom meg az olvasókkal, különválasztva a tanácskozásokat, a gasztronómiai előadásokat-bemutatókat, valamint a Pásti utcai szabadtéri és zsinagógai eseményeket. A programismertető Dickmann Sándor volt.

A hitközség dísztermében, a köszöntők elhangzását megelőzve, Márkus Luca, a debreceni Ady Gimnázium drámatagozatos diákja Heller Zsolt tárcanovelláját olvasta fel. Ezután Aser Ehrenfeld rabbi a 129-es zsolttár szavait idézte.

Kósa Lajos polgármester elsősorban elismerését fejezte ki az alap-gondolatért, amely a közös gyökerek felvonalatását is kifejezi. Szólt a város Kárpát-medencén belüli jelentőségéről, a 19. század közepétől meglévő, hagyományosan kiváló társasági kapcsolatokról, szoros, egymást támogató együttműködésről. Beszélt a város legrégebbi zsinagógájának, a Pásti utcának nyertes felújítási pályázatáról, s elmondta, hogy hasonló beruházás várható Kőszegen, a Rumbach utcai és a mádi zsinagógák esetében is.

A polgármester tisztelettel és elismeréssel szólt a zsidó étkéről, melyek közül néhánynak a receptjét is idézte, azt is, hol mit készítenek a legizesebben, és megtudhattuk azt is, hogyan készül a zsidó tojás „csakis májjal” Kósák konyháján, mit takar a város egyik legelismertebb éttermében a kétheti „Zsé-Nap”...

A DZSH elnöke, Horovitz Tamás köszöntötte a megjelenteket, majd többek között elmondta: „Legnagyobb örömünkre nemcsak a határon túli hitközségek képviseltek magukat szép számban, hanem a hazai szervezetek körében is egyre nagyobb az érdeklődés. A határon innenről köreinkben köszönhetjük számos hitközség, valamint egy tu-cat magyarországi szervezet képviselőjét. A határon túlról pedig észrevehetően egyre nagyobb figyelmet kap rendezvényünk.

Ideai konferenciánk témája: Zsidó gasztronómia a Kárpát-medencében. Már a címből is kiderül, hogy könnyevdebb hangvételű, mint a tavalyi volt, hiszen ezen a hosszú hétyvégén a gasztronómia berkeiben kutakodunk kicsit.” Majd folytatva: „Gondoljunk csak a régi idők közösen elkötött családi vacsoráira, vagy az ebédre! Összegyűlt a család apraja-nagyja, és az izletes étket elfogyasztása közben mindenki elmondhatta az

nap történeteket, idézhették a múltat, tervezhették a jövőre. A közös lakomák erősítették a biztonságérzetet, az egymás iránti szeretetet, megbecsülést és az összetartozás érzését.”

Végül kiemelte még: „A konferenciának mindig fontos szerepe a közösségek, hitközségek és a szervezetek egymással való kommunikációja. Minden alkalommal fontos megszélni problémáinkat és lehetőségeinket a közös további együttműködés érdekében.”

Fábián István, a Debreceni Egyetem rektora a tanintézmény és a hitközség közötti komoly, intenzív és élő kapcsolatról, a városban tanuló izraeli hallgatókról beszélt.

Vad Zsigmond, a Tiszántúli Református Egyházkerület esperese Bölcskei Gusztáv áldását hozva, bibliai gondolatát osztotta meg a jelenlévőkkel: „egy asztalnál ülünk mi”, majd szólt az életközösség vállalásáról, s fontosnak tartotta hangsúlyozni határon innen és túl a megértést, az egymásra való odafigyelést; a közös élményeket.

Tóth Attila, a Hajdú-Bihar Megyei Közgyűlés alelnöke a térség kiemelkedő és meghatározó eseményének nevezte a találkozót. „Meg kell őriznünk, terjesztenünk kell az összetartozás, összetartás szükséges voltát, fontosságát. (...) A zsidó gasztronómia igazi kuriózum” – hangsúlyozta.

Kósa Lajos polgármester

Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató (aki árvízi mentésből érkezett a debreceni eseményre) beszédében egybek mellett ezeket mondta: „Sulchán ÁruCh – terített asztal. Nincs annál szívét-lelket gyönyörködtetőbb látvány, mint az, amikor öt szomszédos, egymással határos ország lakói barátsággal és békeséggel közös asztalhoz ülnek. Valamint finomnál finomabb szellemi és valóságos ételekkel kínálják egymást. Felmutatják kincseiket, az aranyó hagyományt, a maguk meséit, miközben a szóbeli fordulatokat sohasem mulasztják el meleg, baráti, rokoni simogatásokkal kísérik.” A szónok kiemelte: „Összefogva erősek vagyunk; az otromba, a zsidóellenes indulat és akarát a szilárdaság előtt semmié olvad. Ezt sohasem szabad elfelednünk. Belső gondolaink fölött is kisüt a nap, ha a szolidaritás teremtő szelleme jótékonyan tölti be körülöttnk az étert. A Kárpát-medencének ez a kiemelt régiója végül a béke szigete lesz. A többnyelvű himnusz csodás hangszere, harmonikus dallamként szólal meg. A debreceni találkozó tehát jelképes esemény, igyekezzünk méltók lenni hozzá, miként a zsidó hagyomány is azt tanítja: legyetek egyek az akaratban, azonosak a megvalósításban! Hiszünk abban, hogy térségünk zsidósága megújul. Dinamikus hitközségek, rátermett vezetők irányítják vallási életünket, erőinket a szociális biztonság érdekében összpont-

sítjuk, miközben az európai együttműködés jegyében a lehető legszorosabbra fűzzük kapcsolatainkat az oktatás, a nyelvi képzés területén.”

A Mazsók első embere, Szabó György a Magyar Holokauszt – 2014 Emlékbizottság munkájáról, parlamenti hírekről számolt be, aktuális kérdésekről, intézkedésekről, tervekről. Három zsinagógát felújítanak, a kőszegi tömegsír emlékhelyé válik, a Kozma utcai temető első világháborús katonai áldozatainak síremléke szépül meg. Az elnök szólt a magyar kormány és a Mazsók által létrehozott civil alapról, melyből azokat a nem vallási zsidó szervezeteket támogatják, amelyek a zsidó kultúra határon inneni és túli terjesztésében vesznek részt. Szabó végül beszélt a közel-múltban lezajlott jeruzsálemi konferencián történetéről is.

Időszerű téma a klubban

A DZSH Idősek Klubjában tartott előadást prof. dr. Gergely Judith „Az emésztőrendszer működésének zavarai” címmel. A korunk népbetegségének is tartott emésztőrendszeri zavar már nemcsak az idősebb korosztályt érinti, hanem a fiatalabbakat sem kíméli. A sok stressz, a túlgépesített konyha, a szinte készre főzött, sült ételek sajnos megkímélik a táplálkozás útját rendes, fiziológiai „munkájától”. A professzor asszony – aki a DZSH örökös tiszteletbeli nőgyógyász elnöke – végigvezette, hol lehet probléma az étel útjának „göröngyös” állomásain. Kezdte a táplálék szájba kerülésétől az emésztésen át a salakanyag távozásáig. Felhívta a jelenlévők figyelmét a táplálkozásunkkal kapcsolatos legfontosabb tudnivalókra, a problémák hétköznapi és segítséggel történő megszüntetésére.

Hangsúlyozta: a mindennapi mozgás elengedhetetlen segítség kell hogy legyen minden korosztály számára. Egyszerre több előnyét is élvezhetjük, hiszen az emésztés folyamatát is kedvezően befolyásolja, nem beszélve arról, hogy az izmaink, ízületeink, szívés érrendszerünk karbantartásához is óriási segítség.

A nagyszámú, lelkes hallgatóság véleményét is nyilvánított a tanulságos előadás kapcsán, illetve egymásnak ötleteket, tapasztalatokat átadva interaktívvá tették a találkozót.

Ételek, gasztrobloggerek

A megnyitó és köszöntő beszédek elhangzása után a konferencia első napja a kőszerságról, a főzésről, a zsidó múlt felidézéséről, annak internetes archiválásáról szólt.

Ehrenfeld rabbi manáról-maceszről beszélt mint ősi zsidó „ételekről”, s a gálutban élő zsidók főzési szokásairól. Elmondta: az en-nivalók különleges voltát a sabbát „fűszere” adja, majd szellemi és lelki táplálékokról szólt.

Bodrogi Fűszeres Eszter gasztroblogger egy szavazással eldötött olaszos étel, „a rebbecen hűsgolyója” kőser alapanyagokból történő elkészítését vállalta a helyszínen, amit kivetítón is láthattak azok, akiknek már nem jutott ülhöz. Eszter elmondta, nem igazán törekszik arra, hogy ún. alakformáló, „egészséges” ételeket főzzön, majd szó esett az alapanyagok beszerzéséről, árakról, piaci hangulatról.

Czinger Szilvia a Centropa online archívum (www.centropa.org) munkatársaként néhány mondatot bemutatva a két világháború közötti időszakból származó zsidó életmódinterjúkat tartalmazó weboldalt, majd megosztott a jelenlévőkkel egy egészen egyedülálló történetet. Ót lichten-

wörthi fogoly, éhez, rettegő fiatal lány, asszony sajátos túlélési stratégiáját, amely ténylegesen az „Emlékezés szakácskönyve” lett... egy „receptskönyv a halál torkában”. Szilvia elmondta, idén ősszel Závada Pál előszavával jelenik meg a kötet, benne az interjú s a receptek.

Az Amerikai Alapítványi Iskola (szeptembertől új neve: Wesselényi Utcai Nevelési-Oktatási Központ) ún. SÉF programját ismertették az intézmény vezetői, ugyanis a már korábban is választható szakács, pincér és cukrász szakmák mellett az új tanévben újabb lehetőségek is nyílnak. A felnőttoktatás segítheti majd a munkaerőpiacról kiszorult, megfelelő végzettség hiányában állást nem találó, s így a szociális ellátórendszer támogatására szorulók piac-képes képzését. Sugár Sára igazgató és Bitti István, a szakképzés gazdasági tárgyainak oktatója elmondták, terveznek vidékre is határon túliak számára távoktatást is.

Kedvcsinálóként egy közel méteres tükrötálon Dávid-csillagot formázó gyümölcs-zöldség „fészekrakást” készített két diák mentor tanárunk, Pető Gyula sáf irányítása mellett, s egyéb (maceszliszes panírban forgatott zöltségek és saslik) kóstolót is prezentáltak. A sáf beszélt az ételek előkészítéséről, a kőszersági szabályok betartásáról.

A konferencia második napja, a szombat természetesen technika-mentesen zajlott. Elsőként Wéber Ági, a Páva utcai zsinagóga világi vezetőjének felesége beszélt a zsidó gasztronómia jegyében saját és közösségük ünnepi szokásrendszeréről, a kidusokról. Szólt az étkezések közösségformáló szerepéről, az alapanyagok beszerzési forrásáról és sok egyéb hasznos tudnivalóról.

A kástrutól Ehrenfeld rabbi tartott előadást, a kőser háztartás anyáról leányra szálló nehéz, de szép feladataról, arról, hogy napjainkban már lényegesen kevesebben hozzák otthonról az ismereteket és az igényt is. A rabbi praktikus magyarázatot adott arra is, miért nem elfogadható az, ha a kőser húsok árára hivatkozva nem vásárolnak: hiszen egyáltalán nem szükséges nap mint nap húst enni. Döntés, elhatározás kérdése mindez.

Gasztrobloggerek következtek Bartha Anita és Ledniczky Szilvia személyében, ők a napi közel száz látogatót vonzó „Kőser és Finom” weboldal tulajdonosai, szerkesztői. Elmesélték közös munkájuk kezdetét, az egyszerű receptek csereberélését, a kezdő háziasszonyoknak nyújtott segítséget. A szélesebb ismeretek közlése iránti igény kielégítésére számos ország gasztrorecept-tárját adaptálták úgy, hogy az megfelelően a kőser elvárásoknak.

A három éve Zuglóban üzemelő, parve termékeket gyártó és forgalmazó Semes Pékséget Preisler Dani képviselte, aki ismertette kínálatukat, megrendelőiket: kórház, oktatási intézmények, Szarvas, szociális otthon, zsinagógák, közösségi vacsorák, események, ünnepek, de áruik kaphatóak Bécsben, Révkomáromban és vidéki nagyvárosokban is, igény szerint...

...és eljött a vasárnap

Vasárnapi gasztroélményt és sok új ismeretet a Dob utcai Oblath Kőser Bolt kóstolója, majd előadásuk nyújtott. Fischer András elmondta, az üzletben csak csomagolt és konzerv élelmiszer vásárolható, többek között belga, amerikai és izraeli termékek is. 50-60 család kizárólag tőlük vásárol, sok a kősert kereső turista, szállítanak vidékre és a határon túlra is.

Az Amerikai Alapítványi Iskola újabb élménnyel szolgált, a díszterem színpadán egy mesés székűvői asztal terítését lehetett meg-

csodálni, majd szépen díszített italok készítésére és banán flambírozásra került sor, melynek irányítója Stroh Péter tanár volt. A két diák, Lévi és Tom igazán remek tanítványnak bizonyult, segédkezésük mellett minden lépést technikai és kőszersági magyarázattal láttak el. A tanár úr a felhasznált eszközökhöz fűzött tájékoztatást.

A nap utolsó kulináris és egyúttal szellemi termékét Rubin Eszter könyv- és ételbemutatója alkotta, vele Heller Zsolt beszélgetett. Felolvasások követték egymást, részletek a sikerkönyvből, majd kérdéskérdés-válaszok hangzottak el identitásról, családról, barátokról, a zsidó szó pozitív tartalommal történő megtöltéséről. Eszter beszélt az ünnepekről, a barcsesz szimbolikus jelentéséről, végül zsidó tojás és csicseriborsó-saláta kóstolója zárta a remek blokkot.

A sabbát és a vasárnap reggel is zsinagógába vonzotta a konferencia résztvevőit, a pénteki-szombati kidust, a vacsorákat pedig Breuer Péter, Szabó György és Gábor György színes kiselőadása tette még emlékezetesebbé.

Konferencia

A Dickmann Sándor moderálásával tartott konferenciabeszélgetésen elsőként Horovitz Tamás elnök emlékeztetett a két évvel ezelőtti kitalált, majd megvalósított szövetségre, amikor a korábbi határ menti találkozókon felmerült ötletek, egymás segítése, az együttgondolkodás, az öszszefogás realizálódott. A jövőkép alapja a folyamatos kommunikáció, a beszélgetések, a fórumok, a problémák időben történő megoldása.

Pozitív eredményként Horovitz Tamás beszámolt a DZSH és a nagyváradi hitközség sokéves kiváló kapcsolatáról, a határon átnyúló uniós pályázati lehetőségről, mely lehetővé teszi mindkét város egy-egy zsinagógájának felújítását.

Az elnök ismertette a Mazsók pályázati segítségét, szólt a szövetség „elvárássairól”, mint például a nyitottság, a befogadás és a hatékonyság. Jelezte továbbá, hogy számos ötlet megvalósításán máris gondolkodnak, pl. szatmárnémeti zsinagógálgatgatás, forráskeresés, finanszírozási problémák megoldása.

Az antiszemitizmus kérdése megkerülhetetlen – hangsúlyozta az elnök –, ez olyan probléma, amibe a szövetségnek beleszólása van. Legutóbb nyílt levélben fejezték ki tiltakozásukat egy budapesti utcánév-változtatás ellen.

Néhány órával később a tanácskozás a „Mi újság a szomszédságban” témában folytatódott. Horovitz Tamás a Mazsók első emberét kérte fel rövid beszámolóra, aki bemutatta az 1997-ben létrejött, majd megújult szervezetet, beszélt 2011-ig jellemző tevékenységükről, napjaink feladatairól.

Az örökösök nélkül maradt vagyon feltáráásával kapcsolatos teendőket hangsúlyozta, szó esett a prágai konferenciáról, a floridai aranyvonatról. Szabó György a kutatásokkal kapcsolatosan elmondta: több volt szocialista országban és számos szibériai múzeumban őriznek például Magyarországról származó tóratekereseket is.

A pályázati támogatásokkal kapcsolatban társaságokat sorolt, majd beszélt a badacsonytomaji 16 apartmanos, felújítás alatt álló üdülő igénybeviteléről, a gyakran háttérbe szoruló vidéki hitközségek támogatásáról.

Ezt követően kérdések hangzottak el kárpótlásról, temetőrendezésről, a múlttal való szembenézéssel, a 2014-es Holokauszt Emlékvé tervezett programjairól.

Scheiber-adomák

„Unalmas, magyartalan, pongyola!”

Mari házi feladata a Bánk Bán elemzése. Apját kéri, segítsen. Scheibernek nincs ideje, lemásoltatja Marival Arany János Bánk Bán-tanulmányát, mondván, a tanár úgysem ismeri Arany prózáját. Igaza volt. A dolgozatra a következő tanári értékelés íródott: „Unalmas, magyartalan, pongyola!”

Szombat

Egyszer Londonban szombati napon könyvvel a kezében ment az utcán. Ortodox ismerősei nagyon megszólták. Scheiber így válaszolt: „Amit ti a szombat megtartásával tesztek a zsidóságért, azt én ezzel a könyvvel csinálom.”

„Nem tudok mesélni, ahhoz hangulat is kell!”

Betegsége hónapjaiban történt. Fal felé fordulva fekszik Kun utcai lakásában, abban a kis, utcai szobában, ahol majd meghal 1985. március 3-án. Lili mellette van. „Miért emésztet magad, Sanyi? Mesélni inkább. Mit szólnál hozzá, ha bekapcsolnék egy magnót, és arra rámeselnéd a történeteidet, amiken olyan jókat szoktunk nevetni?” „Közönség nélkül nem megy” – feleli Scheiber. „Hát itt vagyok én neked közönségnek, Sanyikám” – mondja Lili. „Nem tudok mesélni – suttogja lemondón –, ahhoz hangulat is kell.”

A hatnapos háború

A hatnapos háború után az Állami Egyháziügyi Hivatal összehívta a zsidó felekezet vezetőit, hogy azok – a szocialista internacionalizmus mellett hitet téve – elítéljék az „agresszort”. Scheiber szólanul ült. „Még nem hallottuk az igazgató úr véleményét!” – fordultak Scheiberhez. „Kérem, nekem az a véleményem erről a háborúról, hogy ezek után senki nem mondhatja többé: gyáva zsidó!”

Ugyancsak egy ilyen körben mondta Scheiber Sándor, hogy az a zsidó, aki Izrael ellen nyilatkozik, az nem zsidó, vagy hazudik.

A sádcen

1939-es angliai útjakor Scheiber sok menekülő, magányos fiatalal találkozott. „Miért, hogy nem tudja megtalálni egymást ez az egymásra vágyó sok ember?” – írta egyik levelében. Talán ez volt az az élmény, aminek a hatására később házasságok összehozásával is foglalkozott. Az évek során Scheiber Sándor személye ezen a téren szinte intézményesült, több ezer házassaludat ismertettett össze. Halála után halomnyi társkereső cédulát találtunk íróasztalában, zsebeiben. Mondogatta: „Világhírű tudós akartam lenni, és lett belőlem egy világhírű sádcen.” Azt is mondta, hogy régen a házasságok az égben kötöttek, most a rabbiszemináriumban.

Kárpátjai magyar zsidó lányok bemutatkozó leveleit olvasságja. Felnevez, s tűnődve megszólal: „Úgy látszik, Kárpátján minden lány zeneművész.”

A házmester

A Rabbiképző Intézet épületében idegenekkel sokszor elhitette, hogy ő a házmester. Szívesen liftezett velük.

Barátság

Abban az időben, amikor Bálint Sándor katolikus néprajztudóst megfosztották egyetemi katedrájától, és naponta beidéztek a rendőrségre, Scheiber Sándor összecsomagolt könyveket, iratokat, munkát, és leutazott Szegedre. Érkezését nem jelezte előre. Megérkezett Bálint Sándorhoz, aki az aj-

tót kinyitva meglátta a bőrönddel, csomagokkal felszerelkezett Scheibert. „Mi történt, Sándor?” „Semi – felelte Scheiber –, csak van egy-két intéznivalóm itt, Szegeden, és arra gondoltam, talán befogadsz pár napra.” Így lakott hetekig Bálint Sándornál, hogy nehez időkben ne legyen egyedül a barátja.

Feltámasztási ima

„Feltámasztás ügyében jöttem” – nyitott be egyszer az igazgatói szobába egy régi állandó látogató, akit Führer úrnak hívtak, s aki Scheiber egyik kedvence volt „Kijé halt meg, Führer úr?” – ültette a karosszékre Scheiber a zaklatott, szomorú embert. „Az édesanyám. És tudom, hogy van egy ima, amivel föl lehet támasztani a halottakat, és azért jöttem, ha az igazgató úr azt elmondaná...” „Mikor halt meg az édesanyja?” „Fél éve.” „Jaj, Führer úr, az nagy baj, mert ez az ima csak három hónapig érvényes.” „Hű, ezt elcsesztem!” – kiáltotta Führer úr, és kiment.

„Ha anyánk látná”

1945. február. Scheiber és öccse napok óta járnak a Kerepesi temetőbe, szülei holttestét keresik: Valahol az utcán Lipót megszólal: „Ha anyánk látná, mennyire éhezünk, segítene.” „Látja” – feleli Sándor. Néhány perc múlva

megáll mellettük egy orosz teherautó, s az egyik katona lenyújt egy kenyeret.

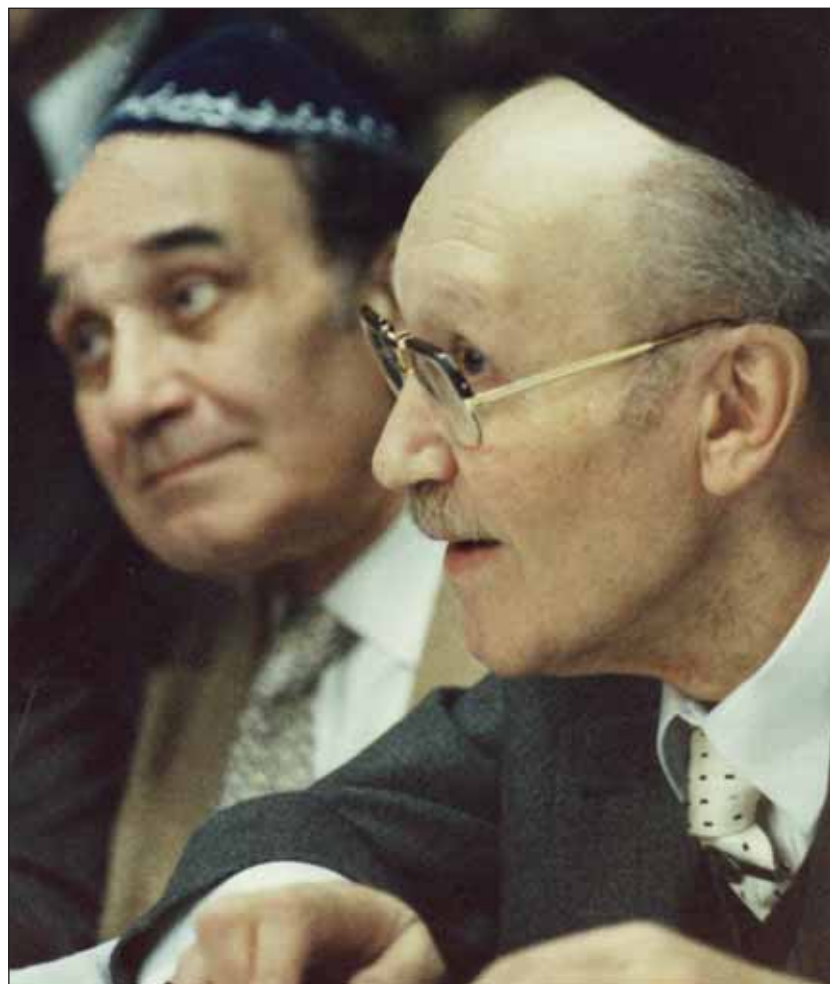
Részvétlátogatás

Barátja, Zsoldos Jenő halála után Scheiber Sándor részvétlátogatást tett Zsoldos húgánál. A szegény asszony mindenféléről beszélt, s egy jó fél óra múlva ezt mondta: „Látja, Sándorkám, azóta is mindennap kimegyek a temetőbe, és kérdezem tőle: miért kellett itt hagynod?” Ebben a pillanatban Scheiber felriadt: „Igen, és mit válaszolt?”

ÁVH

Édesapámmal mentünk Scheiberhez tanácsot kérni, mert a győri rabbít el akarta küldeni az akkori vezetőség. Scheiber mesélte Komlós János és Richtmann Mózes ÁVH-s találkozását (Komlóst mi úgy ismerjük, mint a Mikroszkóp Színpad igazgatóját). Bevették Richtmann Mózeset, az idős tanárt az ÁVH-ra kihallgatás céljából. A tanár tisztában volt azzal, nem biztos, hogy onnan egyáltalán kijön-e. A folyosón haladva az egyik szobában látta, hogy ott ül Komlós, a növendéke, tanítványa, aki egy vizsgára nem ment el.

Odalépett hozzá, és azt mondta neki: „Komlós, Komlós, maga még tartozik nekem egy vizsgával.” Ezután kihallgatás nélkül hazaengedték az öreg tanárt.

Testvérek. Ha anyánk látná, mennyire éhezünk, segítene. Látja.

A szavak mestere

Gyakran eldicsekedett beszédeivel. Okkal. Meghalt az Intézet altiszteje, aki kóros hazudozó volt. A temetés előtt kérdésemre, el meri-e mondani

búcsúztatójában ezt a tényt, elővette a beszédet, jellegzetes görbületű mutatójával odabökött egy sorra: „Fantáziája gyakran túlszárnyalta a valóságot.”

Nemzetközi találkozó Debrecenben a gasztronómia jegyében

(Folytatás a 3. oldalról)

Következtek a beszámolók: Szabadka, Pécs, Salgótarján, Arad, Zalaegerszeg, Marosvásárhely, Karcag, Kolozsvár hitközségi elnökei kértek szót. Hitélet, többnyire felújításra váró zsinagógák, temetők, a kibeszélés, az információ fontossága, hangoskönyv-készítés, közösségi ház létrehozása több kisebb helyiség összevonásával, ünnepekre előimádkozó biztosítása, motivációhoz kötött közösségi élet... ilyen és hasonló problémák, igények merültek fel.

Szót kért a Somer, a Szochnut, a JM Point vezetője, valamint a Teleki téri imaház, az utolsó magyarországi stiebel fiatal előjárója is.

A konferencia utolsó harmadában egy tanácskozás keretében összefoglalták az addig elhangzottakat, majd azokat később pontokba szedve eljuttatták az érintettekhez is.

A DZSH elnöke hasznosnak ítélte a háromnapos eseményt létszám és érdeklődés, őszinteség szempontjából is, hozzátette, hogy a város vezetése, a

Készülődés a bemutatóra

társsegélyezők is büszkék, odafigyelnek rendezvényeikre. Elvárásaként további aktivitást, együttgondolkodást jelölt meg.

A 2014-es Holokauszt Emlékév lehetőségeinek kihasználását kérte, majd megállapította, hogy a zsidó gasztronómia közösségépítés szempontjából is fontos része életünknek. A budapesti hitközségek vonatkozásában tapasztalatgyűjtést kezdeményezett, majd az adaptálhatókat a vidéki körzetek beépíthetik és felhasználhatják hitéletük során.

Horovitz Tamás házigazdaként megköszönte munkatársainak a rendezvény megvalósításához nyújtott hatékony segítségét.

Heller Zsolt egyesületi és alapítványi munkáról szól, az előző évi tanácskozások informális meg-

beszéléseiről, majd részletesen beszámolt a Pásti utcai zsinagóga és környéke egyhetes eseményszorozatról, melyről külön blokkban olvashatnak!

Aser Ehrenfeld rabbi rendhagyónak nevezte a 2013-as év témaválasztását, hozzátéve, hogy a programok testi-lelki táplálékot adtak. Mint mondta, bízik a folytatásban.

El nem hangzott javaslatok következtek a szatmárnémeti elnöktől, Róth Tibortól, aki a zsidóság lélekszámának fogyását említette, s folyamatos küzdelemről számolt be. Lia Benjamin történész Bukarestből felvette a kérdést, hogyan járult hozzá Magyarország és Románia a második világháború előtti évek gazdaságához és kultúrájához. Grósz Zsuzsanna debreceni alelnök emlékeztetett az első konferenciára, amikor egy 8–12 személyes asztal ülték körül a résztvevők...

Egyéb színhelyek

A háromnapos eseménnyel egy időben egyedülálló esemény zajlott a Pásti utcai zsinagógában és annak közvetlen közelében, melyet így viszont a konferencia résztvevői csupán egyetlen alkalommal tudtak meglátogatni, amikor is megnézték a patinás templomban Karin Levine Hanna bőröndje című kis színdarabját az Ady Gimnázium diákjainak előadásában.

Heller Zsolt kérdésemre elmondta: első alkalommal rendezték meg a „Művészetek Udvara a Debreceni Zsidónegyedben” programsorozatát. Maga a gondolat néhány évvel ezelőtt született meg, amikor a bár kívülről felújított, de belső terét tekintve romos és elhanyagolt zsinagóga rendbetételét a hitközség elnökével elhatározták. A kétéves munka során számos önkéntes és segítő vette ki a részét a romok belső takarításában.

Ez év tavaszára a használaton kívüli kóser vágót és a régi mikvét is látogathatóvá téve, megnyithatta kapuit először a Művészetek Udvara. A kis költségvetésből megrendezett egyhetes esemény számos érdekes programmal gazdagította a város rendezvényeinek sorát.

A zsinagógában és a galériává avaszták kóser vágóban 22 festőművész és alkotó, valamint 2 városi galéria állította ki műveit, ezáltal olyan tereket megnyitva a látogatók részére, amelyek eddig nem voltak látogathatók.

Rendeztek már fesztiválokat és művészeti találkozókat az országban, de Debrecenben nem volt még hasonló, ahol romos és kopott falak közt mutatják meg munkáikat elsősorban festők, és ezt a millió helyi művészek műsorai gazdagítják és nép-

táncosok teszik színesebbé. A látogatókat pedig kézművesek ösztönzik a tovább maradásra, akiknek portékái közt könnyű volt hosszabb időt eltölteni.

„Sokan mondták, hogy ez művészeti fesztivál, én úgy fogalmaznék, inkább művészetek találkozója, ahol a képzőművészet, a népművészet elfér az iparművészettel úgy, hogy az alkotóművészet is hangsúlyt kap. Szerettük volna gazdagítani a programjainkat népszerű művészek előadásaival, viszont a nagyon szűk költségvetés arra inspirált bennünket, hogy a színvonalas produkciókat felvonultató helyi kiválóságok között válogassunk. Folytatás? Július 25-én a Debreceni Dzsessz Napok nyitónapja lesz a Művészetek Udvarában, másnapra pedig irodalmi délutánt szervezünk... és készülünk a szeptember végére...”

A házigazda, a debreceni hitközség e háromnapos esemény során minden tekintetben gondoskodott kétszáz bel- és külföldi vendége testi, lelki és szellemi táplálékáról. A gasztronómiai blokk, a megnyitó, üdvözlő gondolatok, valamint a sok újat nyújtó okos tanácskozások hónapokra szóló munkát, feladatot adtak minden résztvevőnek. Tengernyi információ, adaptálható programok, tervek és végrehajtásuk...

Végül, de igazán nem utolsósorban álljon itt azoknak a neve (a teljesség igénye nélkül), akik a tervezés-szervezés, a megvalósítás fázisában fizikailag, szellemileg napi „tizenórában” a vendégek rendelkezésére álltak.

Horovitz Tamás elnök, aki minden érkezőt személyesen fogadott és két ülés között is ráért ki-ki felvetésével foglalkozni, Zámboi Edith titkárságvezető, aki az épp kellő információkat percre készen osztotta meg az érdeklődőkkel, mindig ott, ahol szükség volt rá. A regisztráció során dr. Weisz Györgyné Marica, Kreislerné dr. Grósz Zsuzsanna, Hajdú Zoltánné Magdi, Boros-Tömöri Katalin, Stern Ervinné Eta, Dickmann Ervinné Anikó álltak a vendégek rendelkezésére, Eta és Anikó a látványfőzéseknél is segédkezett. Szalánczy Viktória a titkárság helyiségében adott megfelelő tájékoztatást.

A Pásti zsinagóga körül: Zámboi Tímea, Seres Fanni, Nagy Imre, Balogh Mariann, Csontos Anna Fruzsina, Opre Dóra támogatták Heller Zsolt munkáját. Néhányan, mint Dickmann László, Éliás Viktor, Erdélyi László, Klein Tibor, Heller Dániel, Heller Ábel a két helyszín között hoztak-vittek, segítettek.

Az étkezés, mint hagyományosan, óriási sátorban zajlott. Asztalok-padok, egyetlen talaj, kétszáz ember, szűk közlekedőút. A séf, Amália és munkatársai... Szűcs Bertalanné Ida, Meszesi Jánosné Eszter, Gellénné Kamuti Katalin, Ibolya és Marika összehangolt munkájának köszönhetően Kotvász László, Batiz Zoltán és Gavallér János óriási rutinnal cikázva percek alatt megoldották a fantasztikus étkek szervírozását.

Mindnyájuknak köszönjük!!!

IZRAELI

SZÍNES

Az El Al-nak anyyi...

Jiszráél Katz közlekedésügyi miniszter és Giora Romm, a Polgári Légiközlekedési Hatóság igazgatója Izrael képviseletében Luxemburgban aláírta a „nyitott égbolt” megállapodást az Európai Unió és Izrael között. Az abban rögzített feltételeket fokozatosan, öt éven belül kell a maga egészében megvalósítani. A megállapodás értelmében szabad, korlátozatlan légi forgalom lesz érvényben az Unió államai és Izrael között.

A megállapodás felváltja az eddigi kétoldalú egyezményeket, amelyeket Izrael külön-külön kötött az Unió jogelődje, a Közös Piac államaival.

A „nyitott égbolt” megállapodás életbe lépése a jegyárak zuhanásával, ezzel az izraeli légitársaságok bevételeinek a csökkenésével jár majd: utóbbiakat belekényszeríti a kíméletlen európai versenyszférába. Az új helyzet főként az El Al légitársaságnak okozhat tekintélyes veszteséget, ami ellen alighanem csak leépítésekkel védekezhet – ha egyáltalán.

A légitársaság alkalmazottai a közelmúltban munkaügyi konfliktussal fenyegetődtek.

Halmos László,
Rehovot

Tel-Aviv, a szuper

A National Geographic a világ 10 legjobb tengerparti városának listáján az előkelő 9. helyet adta az izraeli nagyvárosnak. Barcelona, Cape Town és Honolulu szerepel az első három helyen, de ott van Miami és Rio de Janeiro is a sorban.

Tel-Aviv a világ egyik legélhetőbb, legkellemebb tengerparti városa, ezt régóta tudják az ottaniak.

„Tel-Aviv a vallásos Jeruzsálem tökéletes ellentéte, lakói igazi gyöngyszemnek tartják, ahol a helyi sajátosságokat megjelenítő éttermek, diszkók és klubok hajnalig nyitva tartanak. A város egyik legimpozánsabb jellegzetessége 13 kilométer hosszú tengerparti sétánya.”

A tel-avivi partszakasz közül a Gordont említi a National Geographic: „A széles és homokkal borított Gordon strand kávézóinak tökéletes kikapcsolódást biztosítanak, és bárhol meg lehet mártózni a sós vízben.”

Tel-Avivot a Lonely Planet a világ egyik legpezsgőbb városaként jellemezte, amelynek éjszakai élete közismert.

Yoni Cohen írása alapján, Dési Tamás fordítása
Jerusalem Post / Mazsihisz

Barbra Streisand Izraelben szót emelt a nők jogaiért

Díszdoktori címet kapott a Simon Peresz 90. születésnapjára Izraelbe látogató Barbra Streisand a Jeruzsálemi Héber Egyetemen, ahol felszólalt az ultraortodoxok körében teret nyert nemi szegregáció ellen, a nők jogainak védelmében.

Streisand, aki utoljára 29 évvel ezelőtt járt Izraelben – amikor felavatta az édesapja emlékének szentelt, általa adományozott épületet az egyetemen –, jelezte, hogy a távol-

Csodálatos Ávinu málkénújával megrikatta a közönséget az izraeli államelnök 90. születésnapjára rendezett ünnepségen Jeruzsálemben

ság ellenére is követi a zsidó állam történéseit.

Oklevele átvételekor az amerikai énekes és színésznő síkra szállt az ultraortodox zsidóknak a nőkkel kapcsolatos, az utóbbi években elhanyagolt viselkedésével szemben.

„Lehangoló arról olvasni, hogy Izraelben a buszok hátsó részébe kényeszerítének nőket, vagy hogy fémszárakat vágnak feljűk, amikor békésen és törvényesen imádkozni próbálnak” – mondta Streisand, utalva néhány vallásos lakónegyed nemek szerint szeparált autóbuszaira, valamint azokra az incidensekre, amikor a vallás ortodox szabályai szerint csak férfiaknak engedélyezett imakendőköt viselő nőket bántalmaztak a Siratófalnál.

Streisand elismerte a kedvező tendenciákat is: „Vannak kedvező változások is, s ez jó” – mondta, utalva a Cipi Livni igazságügyi miniszter által nemrég betervezett izraeli törvényre, amely tiltja a buszokon a nemek elkülönítését, vagy az asszonyok koedukált és imakendőben való imádkozását engedélyező bírósági határozatra.

A 71 éves művésznő hosszan méltatta a különböző izraeli vallások és nemzetiségek tagjait oktató Héber Egyetemet. „Bárcsak a világ hasonlóbbá válna a Héber Egyetemhez, ahol nők és férfiak, zsidók és arabok, muzulmánok és keresztények együtt ülnek a tantermekben és a kávézóban” – tette hozzá.

A zsidóságot nyíltan vállaló Barbra Streisand az egyetemen kívül ellátogatott a Siratófalhoz, valamint járt Simon Peresz államelnök rezidenciáján is, ahol találkozott húsz súlyos beteg gyermekkel, akikkel közösen énekelt.

Fellépett a Peresz születésnapjára rendezett elnöki konferencia megnyitó gáláján, majd két nyilvános koncertet is adott, amelyekre már hónapokkal előre elkelt minden jegy. Ez volt élete első izraeli fellépése.

MTI

A világ legidősebb államelnökét köszöntötték Jeruzsálemben

Nemzetközi sztárvendégek köszöntötték Jeruzsálemben a 90 éves Simon Peresz államelnököt. A háromnapos konferencia megnyitóján Bill Clinton volt amerikai elnök és Tony Blair közel-keleti főmegbízott szólalt fel. A gálaelőadáson fellépett Barbra Streisand és Robert de Niro is. Magyarországot a Mazsihisz küldöttsége, Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató és Frölich Róbert főrabbi, valamint Németh Sándor, a Hit Gyülekezete vezető lelkesze képviselte a jeruzsálemi rendezvényen.

„Nekünk királynőnk, önöknek Pereszük van” – mondta Tony Blair az ünnepélyes megnyitó gálán, arra utalva, hogy Peresz már-már intézménnyé vált állandó optimizmusával, békevágyával és a tudományos kutatás és fejlődés fontosságát hangsúlyozó beszédeivel. A volt brit miniszterelnök, közel-keleti főmegbízott hozzátette: a közel-keleti felfordulás ellenére most kell kiállni a béke mellett. A vezetők feladata, hogy a válságból kihozzák a lehetőséget – hangsúlyozta.

Simon Peresz izraeli államfő arról beszélt, hogy ma a vezetők feladata az, hogy képviseljék és védelmezzék az emberek különbözőségét. Új korszakhoz új gondolkodásmódra van szükség, az egyállami megoldás a fantázia világába tartozik – tette hozzá.

Ezt követően az izraeli államfő Elnöki Érdemrenddel tüntette ki Bill Clinton volt amerikai elnököt az izraeli–palesztin béketárgyalásokon betöltött aktív szerepe miatt.

Bill Clinton válaszában méltatta az izraeli államfőt, majd elmondta: „a konfliktusokban újfajta egységet kereshetünk, mint Ruanda példája mutatja. Boszniában bemutattuk, hogy európaiak és amerikaiak képesek együtt kiállni egy muzulmán kisebbség mellett. Ruandában eleinte fel sem tudtuk fogni, mi történik, olyan messzinek tűnt a Fehér Háztól”. Mint hozzátette, a „kihívások ellenére nem szabad áldozatnak látnunk magunkat, és erre Izrael a legjobb példa. Start up nemzetként az egész világ számára példát mutatnak, úgy viselkednek, mintha már most biztonságban élnének, nem engedik, hogy áldozatnak érezzék magukat a nehézségek miatt”.

atv.hu / MTI

Az etióp zsidók visszatérnek Izraelbe

Az etióp zsidó közösség utolsó csoportjai a nyár végén költöznek át a zsidó államba. A Szochnut Izrael északi részén már kialakította számukra a fogadóközpontokat, valamint az etióp kormányral egyeztet.

Az etiópai Gondarban lévő tábor korábban az Etióp Zsidóság Észak-Amerikai Konferenciájának felügyelete alatt állt, azonban július után már nem lesz rá szükség, mondta Misha Galperin, a Szochnut nemzetközi fejlesztési osztályának vezetője. „A küldetés véget ért.”

Az izraeli belügyminisztérium felkészítette azt a körülbelül 2000 fős, még Etiópiában lévő falasa közösséget, akik száz szízzel ezelőtt áttértek a kereszténységre.

„Az út vége” elnevezésű, Szochnut által szervezett program keretében két évvel ezelőtt láttak neki, hogy befejezzék az etióp zsidók évtizedek óta tartó bevándorlási programját, és bezárják a gondari bázist. „Az emberek ünnepelnek, és örülnek, hogy sikeresen ér véget a zsidó történelem egyik különleges fejezete. Szeptemberig minden, a követelményeknek megfelelő falasa Izraelben lesz. Azon kevesek, akik Gondarban maradnak, további segítséget kapnak” – mondta Galperin.

A Nemzetközi Keresztény–Zsidó Társasággal közösen működtetett gondari bázison az etióp zsidók héberül tanulnak, egészségügyi oktatáson vesznek részt, és minden olyan tudnivalóval ellátják őket, amely felkészíti őket az izraeli életre.

Az elmúlt évtizedekben 120 000 etióp zsidó vándorolt Izraelbe, ahol közülük jelenleg még hétezer élnek a Szochnut bevándorlóközpontjaiban.

Dési Tamás fordítása
The Jewish Week / Mazsihisz

Scheiber Sándor a Zsidó Múzeumban

Szándékosan nem írtuk, hogy fényképeiről van szó, és Villányi András kiállításának megnyitójára igyekezünk. Mert aki látta a képeket és nézte az arcokat, amelyek szinte mindenütt Scheiber professzoré, az érezte, hogy – mint mondani szokták – ponem iz ein mozer, az arc árulkodik, sőt, Villányi képein szinte megszólal. Minden fotón más: beszél, vitatkozik, tanít, imádkozik, magába mélyed, terített asztalra néz, kidust mond, mosolyog, megdöbben, vendéget fogad, tehát él.

Hihetetlenül sokan jöttek el a megnyitóra. Toronyi Zsuzsa igazgató köszöntötte a vendégeket. Ő korábban ígérte, hogy a múzeum a zsidó kultúra otthona lesz. Ezen kiállítás is ennek a tervnek a követése. Átadta a szót elsőnek Schöner Alfréd főrabbinak, az ORZSE rektorának. A zsidó gimnázium diákjaként, amely a szeminárium épületében volt akkor, ismerte meg Scheiber Sándort. A felsőbb osztályt oktatta, de a tanárú megbetegedett, és ő helyettesítette. Igencsak szerették osztályfőnöküket, nem kívánták, hogy egészsége károsodjon, de azt igen, hogy az igazgató minél többször tartson órát nekik. Ragaszkodott hozzá, hogy a rabbit haza kell kísérni. Meg is tették diákjai. Érdekes, sokszor humoros volt a nem túlságosan hosszú út, amelyet a Kun utcáig jártak. Beszélnek híres kidusairól. Azon időben társadalmi esemény volt, mert a vallási életet a templomokra akarták korlátozni, de

ott az imádkozás és a kidus után alkalom volt találkozásokra. Számos esküvőt készített elő fiatalok egymásnak való bemutatásával. Ugyanakkor ha a diskurzus kényes lett, óvta a hallgatókat, amikor látta, hogy „fűl” tartózkodik közöttük. Visszaemlékezett a rabbiavatására, amikor drága fiának nevezte, és e szavakkal zárta beszédét: van, ahol temetnek, van, ahol énekelnek – utalva arra, hogy Schöner Alfréd anyját avatása előtt három héttel vesztette el. Kiemelte azt a képet, melyen bizalmasan tanácskoznak Mojse Weisz ortodox rabbiával. Egyiknek sem volt kifogása a másik öltözéke ellen. Mojse Weiszt szent embernek tekintette, és ő is nagyra becsülte Scheiber Sándort. Amikor az ortodox rabbi váratlanul meghalt, a hallgatókkal együtt részt vett az öltöztetésében. Ragaszkodott hozzá, hogy az egyik zoknit ő adja rá a megboldogultra, ami nagy mivé, mert ezzel elősegítette a túlvilágra jutást, hogy az eltávozott szellemileg és fizikailag megfelelő öltözékben léphessen az Örökkévaló elé.

Idézte a professzor saját magáról elmondott szavait: Nem vagyok nagy tudós, csak egyedül maradtam; akik nálam különbek voltak, nem jöttek vissza, vagy elhagytak. Mindent tragikus korszakban, tehát magának kellett újjáépíteni a Rabbiképző Intézetet. Tegyük hozzá, hogy hosszú éveken át gyanakvás és megfigyelés mellett. Bár hívták, nem

ment el, mert marasztalta a magyar nyelv és irodalom szeretete, és legfőképpen a hivatástudat.

Benedek István Gábor vette át a szót, aki egy ideig szintén hallgatója volt a Rabbiképző Intézetnek. Tanára biztatására versben fordította le az Énekek énekét, amely azóta számos kiadást ért meg. Kevesen tudják, mint mondotta, hogy Scheiber professzor meglátogatott minden falut, a legkisebbet is, ahonnan zsidókat elhurcoltak. Ha volt temetőjük, kavicot helyezett a sírokra vagy az emlékművekre. Oda is ment, ahol már senki nem látogathatta hozzátartozóját. Nehéz kifejezni, hogy milyen nagy tudós volt. Talán csak Goldziher Ignáchoz hasonlítható.

Ezért is jutott BIG eszébe, hogy a Holló utcában, egykori lakóházán nincs Goldzihernek emléktáblája. Hová lett? Jelen sorok íróját kérdezte, nem hallott-e valami választ. Csak annyit mondhattam, megszólítottam egy hölgyet, aki kilépett a kapun, kérdésekre azt felelte: levették. Hogy miért? Talán, amint magyarázta, mert másként gondolkodók laknak a házban, akik nem tartották fontosnak, hogy a táblák ott legyenek. Ugyanis Kohn Sámuelnek, a rabbi történésznek is ott volt emléklapja, azon a házon. A kiváló író említette, Scheiber Sándor munkásságát méltatva, Kohn Sámuel nevét. Van-e valami párhuzam azon kívül, hogy mindkettő rabbi tisztet töltött be? A válasz: igen. Scheiber professzor

sokáig nem engedték külföldre, amikor lehetősége nyílt, Izraelbe utazott, és ott találkozott Slomó Spitzer ortodox rabbiával és kutatóval, aki Pesten járva meglátogatta a már nagybeteg Scheiber Sándort. A verejtekező tudós annyit mondott, hogy munkásságának lényege hiányzik, nem tudta megvalósítani. Csodálkozott a vendég. Könyvek sokasága sorakozik a polcokon. Vajon mi hiányozhat még onnan? A kútforrások – felelte a beteg. Bizonyára Kohn Sámuel Héber kútforrások című művére gondolt, amely a magyarországi zsidók történelmét kutatta, például azt, hogy miért nevezi a külföldi irodalom az országot Hágárországnak. Harmincegy tétel szerepel a könyvben. Slomó Spitzer a beteg tudós szavait testamentumnak, végrendeletnek tekintette. Megosztotta aggodalmát Komoróczy Géza történésszel, orientalistával, akivel egy kiváló könyvet alkottak munkatársai segítségével, megőrizve az eredeti címet: Héber kútforrások. A zsidók Pannóniába, illetve később Magyarhonba településének kezdetétől fellelhető leveleket, okmányokat az írott nyelven, héberül vagy jiddisül – természetesen magyarra fordítva –, magyarázatokkal ellátva jelentették meg. Egészen Budavár török uralom alól való megszabadulásáig, tehát 1686-ig. Ezen dátum, tudjuk, a zsidók számára nem volt népnépely. A terjedeleme jellemző, hogy 195 tételt dolgoztak fel. Látszik, hogy Scheiber is foglal-

kozott a témával. Úgy érezzük, be teljesült a végakarata.

Járva a termeket, nézve a képeket, e gondolatok jutottak eszünkbe a bevezető beszámoló hatására. Másnak bizonyára – miközben hosszan álltak egy-egy portré előtt – mást sugalltak a látottak. Keresték azt a titkot, hogy milyen személyiséget tisztelhetünk a száz éve született mesterben, akinek életében drámák sokaságában volt része. Egy szomorkás vonalat, ha megnézzük, ott találunk az arcában szinte minden képen, még ha mosolyog is.

Nem ellentmondás, hogy a fotók közül a barcheszdobálás ragadott meg a legjobban. Mondják, a chászid rabbi vagy sámeszük dobálták így a megáldott kalácsot, amit a hívek buzgógn kaptak el. Nem lehetetlen, hogy ez a mozzanat Scheiberre is hatással volt, amikor emlékezetes kidusain záró momentumként ugyanezt tette, hogy zsidó közösségének, ahová elsősorban fiatalok jöttek el, része lehessen az együttlét és a szombat örömeiben. Villányi András igen sok értékes képet készített ortodox körökben. Többől kiállítást is rendezett. E mostani tárlat természetesen tisztelegés, de ugyanakkor gondolatébresztő esemény. Lehet, hogy nem lesz vitáktól mentes. De az biztos, hogy hiteles, ezért megnézésre érdemes.

Deutsch Gábor

Mártír-istentiszteletek 2013/5773

Sárbogárd

A rendszerváltás óta hagyományá vált, hogy május utolsó vasárnapján emlékezzünk a városból és a környező településekről 1944-ben haláltáborokba hurcolt és barbár módon megsemmisített zsidó családokra, a háború poklában elpusztult munkaszolgálatosokra. Az eseményre sok sárbogárdi eljött: idősök, akiknek személyes ismerősei, barátai voltak az elhurcoltak, és sok fiatal, akik a szülők, nagyszülők beszámolóiból tudnak már csak az egykor igen népes, Sárbogárd és környéke gazdasági életét, kultúráját, oktatását, művelődését jelentős mértékben meghatározó helyi zsidóságról.

Évek óta Lakk Norbert vállalja a szervezést. Az idei alkalomra a zsidóság jeles képviselői közül többen messziről is ideutaztak. Az emlékezők közt ott láthattuk Neubart Istvánt, a székesszéki hitközség elnökét, Suchman Tamás egykori minisztert, Szirmai Jenőt, az OTP korábbi igazgatóját, aki a politikai életnek szintén ismert közszereplője volt. Lakk Norbert köszöntője után Baky Mónika mondta el Forrai Eszter Sírkő helyett című versét.

Varga László római katolikus hitoktató, Agyagási István református esperes, valamint Bőjtös Attila evangélikus gyülekezeti munkatárs biblikus szavai után Asztalos Károly rabbi történelmi visszatekintésében felidézte, mi vezetett el Magyarországon a holokauszthoz. Vencel György kántor éneke után köveket s virágot helyeztek el a jelenlévők az emlékműnél.

Ezt követően a posta melletti hajdani zsinagógánál folytatódott a megemlékezés. Fejér megyében ez az egyetlen épület megmaradt zsidó templom. Sajnos szent helyhez méltatlan, romos állapotban van, benne használható-bolt működik. Az épület a közelmúltban kapott műemléki védelmet. Egyszer talán lesz kellő elszánás és anyagiak is a helyreállítására, s arra, hogy benne az eredeti rendeltetéséhez illő tevékenység folyhasson.

Hargitai Lajos / Bogárd és vidéke nyomán

Nagykanizsa

Fekete függönyök, bársonyos tapintású drapériák között vezetett az út oda, ahol csak a gyertyák haloványan pislákoló fénye adott némi megnyugvást a nappali fényből a sötétbe lépő egy pillanatra megretent lelkének, hogy aztán a puha fények övezte pár lépésnyi út megtétele után újabb, riadt lélekmadárként verdeső fekete vászonszárnyak között a fénybe lépjen... a végső fénybe, oda „ahol az elégett mécsesek újra kigyúlnak” ...talán ezt élték át azok is, akik 69 évvel ezelőtt a vagonokban keltek útra a sötétség felé.

Az élet, a mindennapok megszokott fényéből léptek a riasztó sötétbe, oda, ahol talán csak a péntekenként meggyújtott gyertyák fényének egyre távolodó emléke nyújtott némi vigaszt, míg útjuk ismét a feneketlen sötét felé vezetett, hogy aztán az örök fénybe érjenek...

...S a fényben fürdő zsinagógában, a porló, itt-ott üszkös padokon képek, itt maradt emlékek nekünk, róluk. Száz meg száz arc, rajtuk mosoly, bizakodás, álmok... ünnepek, hétköznapok... életek, melyek már sosem teljesedhetnek ki, emberek, akikről nem tudjuk, ki voltak, és kikké lettek volna, ha...

Képek a padokon – töredékek a nagykanizsai zsidó

közösség múltjából, töredékek az egykor Nagykanizsán élt emberek múltjából, történelmi töredékek egy olyan időből, amelyre emlékeznünk kell, hogy többször ne ismétlődhesen meg.

Elsőként Székely István hitközségi elnök köszöntötte a jelenlévőket az elhurcoltak emléke előtt tisztelgő rendezvényen, majd Havas Judit előadóművészt hallhattuk. A ma már Izraelben élő, 87 éves Lusztig Zoltán idézte fel a holokauszt megelőző éveket, gyermekkorát, s a háborút követő esztendőket. Verő Tamás rabbi és Nógrádi Gergely kántor együtt mondták el a kádist, majd a kegyelet virágait, köveit helyezték el a zsinagóga oldalában lévő emlékhelynél.

Másfél évtized gyűjtőmunkájának köszönhető az a zsidó családok régi fotográfiáiból összeállított, Töredékek a nagykanizsai zsidó közösség múltjából című tárlat, amely egyeztetett időpontban a nagyközönség számára is látogatható.

Dukát Éva / KanizsaHír nyomán

Pásztó

A volt zsinagóga épületének falán lévő emléktáblánál, a városi emlékműnél, valamint a zsidótemetőben Sisák Imre polgármestert, Totha Péter Joel tábort rabbit, Biczó Tamás kántort, a társegyházak képviselőit és az emlékezőket Neumann Péter, a közösség vezetője köszöntötte. A rabbi beszédében hangzott, a hatmillió áldozat vére égbe kiált, de a hangjuk nem hallatszik. A ma élők és a mindenkor nemzedékek felelőse, hogy a történelem legnagyobb tömeggyilkossága ne menjen feledésbe, és minden időben hallható legyen az áldozatok hangja. Az emlékezés lelki igény, tiltakozás a felejtés és a felejtetés ellen.

Pásztórol május 16-án hurcolták el a 120 családot számláló, csaknem hétszáz lélekből álló virágzó zsidó közösséget, akik közül harmincan jöttek vissza. „Meg fogtok dölgenni!” – harsogta Csohány Kálmán asztalos, nyilasvezér, aki fiával a városkát járva kiabálta a zsidóknak: „Soha többé ne lássalak benneteket!” A felszított gyűlölet csaknem elérte célját. Erre emlékezni sajnos ismét időszerű napjainkban.

Kovács Bertalan nyugalmazott kórházigazgató személyes hangú visszaemlékezésében idézte föl palotási gyermekkorát és a község egyetlen zsidó családját, melynek tagjai közül csak az édesapa jött vissza. Ladós István baptista lelkipásztor arról szólt, hogy valamennyiünk kötelessége fellépni a gyűlöletkeltés, a kirekesztés, a hazugság és a butaság ellen. Nagy Péter a Hit Gyülekezete képviselőjében többek között hangoztatta, a gonoszság elhatalmasodásához nem kell több, mint hogy a többség hallgasson. Nem szabad hallgatni, hiszen a holokauszt sem a deportálással kezdődött, hanem a szavakkal.

A beszédek után Neumann Péter bejelentette, hogy Gajdics Mihály, a római katolikus egyház gondnoka, aki jelezte, hogy mint minden évben, idén is részt vesz a holokauszt áldozataira való megemlékezésen, sajnos pár napja távozott az élők sorából. Nyugodjék békében.

A gyászimákat Biczó Tamás kántor recitálta. A közösség együtt mondta el a kádist. Végül a jelenlévők elhelyezték a kegyelet köveit és koszorúit az emlékműnél, köztük a polgármester, a Baptista Egyház és a Hit Gyülekezete képviselői, valamint Tóth Klára, a salgótarjáni hitközség elnöke és mások.

(bte)

Salgótarján

A város és környéke zsidó áldozataira emlékeztek a temetőben a hitközség által rendezett mártír-istentiszteleten. Az Auschwitz-emlékműnél Tóth Klára elnök köszöntötte a nagy számban megjelenteket, köztük Illés Kornélt, a Hit Gyülekezete lelkészét, Virágos Zoltán presbitert, Kotrocó Emilt, a Hetednap Adventista Egyház presbitert, s nem utolsósorban Davidovics László rabbijelöltet és Szilágyi Gábor kántort. Ezúttal is köszönetét fejezte ki az Uzoni Péter Gimnázium Kiáltójel Diákegyesülete tagjainak azért az önzetlen munkáért, amivel a salgótarjáni hitközség gondozásában lévő szécsényi sírkert karbantartásához hozzájárultak.

Davidovics László mindenekelőtt az emlékezés fontosságára hívta fel a figyelmet, de – mint hangsúlyozta – napjainkban, az antiszemizmus mind gatlástanalag térhódítása közepette arra is szükség van, hogy aktuális kérdésekkel, biztonságunkkal is foglalkozzunk. Hiszen tudjuk, a gyűlölet szítására irányuló közbeszéd a parlamentben, a médiában és az utcán mindig csak kezdete valami még rosszabbnak, ami elkövetkezhet, ha nem lépünk fel ellene minden jó szándékú emberrel együtt.

Az emlékezés az 1470 mártír nevű őrző emlékfalnál folytatódott, ahol Szilágyi Gábor recitálásában megrázó erővel hangzott el a Kél malé ráchámim, majd pedig a közös kádis után a résztvevők elhelyezték a kegyelet köveit.

***

A holokauszt salgótarjáni áldozataira emlékező városi koszorúzási ünnepséget a Főposta falán elhelyezett emléktáblánál rendezte meg az önkormányzat. Itt volt az 1944 májusában létrehozott három gettó közül az egyik. Június 5-én a volt szénbánya gazdasági udvarán és az istállóknak, az úgynevezett gyűjtőtáborban 2320 embert zsúfoltak össze, majd június 13-án megkezdődött a deportálás, elindultak a halálvonatok Kassán át Auschwitzba. Az emléktábla előtt a Madách Imre Gimnázium és Szakközépiskola tanulói adtak irodalmi műsort. Ezt követően Székényé dr. Sztrémi Melinda polgármester, országgyűlési képviselő mondott emlékező beszédet. Mint hangzott: „Nekünk majd hetven év múltán is el kell gondolkodnunk a felelősségről és a tanulásról a holokauszt salgótarjáni emléknapján, mert a holokauszt nem csupán a zsidóság, hanem az egész emberiség tragédiája volt. (...) A világháborús zsidóüldözések sosem tűntek el a modern civilizációk képén. (...) A holokauszt a magyar történelemnek is része, nemzeti tragédiánk, a hatmillió áldozat csaknem tizede honfitársunk volt. Magyarországon eltűnt egy nép, a vidéki zsidóság a maga sajátos foglalkozásaival, kultúrájával, az együttélés kialakított formáival. (...) Európából eltűnt két-három generáció, és kiheverhetetlen sérülés érte a humanista hagyományt.” A továbbiakban a felelősség vállalásának szükségességét részletezte a polgármester, majd kiemelte: „A múltba való emlékezés hozzátartozik nemzeti identitásunkhoz. A magyar társadalom, a nemzet érdeke, hogy az elhurcolt, megölt honfitársaink emlékének kegyeletos felidézése legyen a remény napja is. Hogy e helyen, e napon együtt bízzunk a józan összefogás erejében.” Ezután a holokauszt városi emléknapjának résztvevői, az intézmények, a pártok, a fiatalok képviselői elhelyezték koszorúikat az emléktáblánál. A hitközség nevében Tóth Klára elnök koszorúzott.

B. T. E.

(folytatjuk)

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogorrögztetés minimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. Telefon: 320-4778. www.drvirag-dental.hu és www.mini-implantatum.hu

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhoz megyek. 06-20-551-4580.

Otthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszínre telepítésével. Együttműködünk a háziorvossal, kórházi szakorvosokkal. Kóser étkeztetést is biztosítunk. Szakmai működés engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén árkedvezményt adunk. E-mail cím: alarmcentrum@alarmcentrum.hu, 24 órás telefon: +36-30-443-1016.

Licites eljárással eladó ingatlanok!

Bp. III., Czetz János u. 67. sz. alatt 30 m²-es garázs. Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft.

Gyömrőn 730,35 m²-es kastély 9398 m²-es telekkel és 9758 m²-es kerttel. Kikiáltási ár: 95 000 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 604 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 603 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 860 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 620 m²-es telek. Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft.

Sárbogárd, Ady Endre úton 38 m²-es, egyszobás, komfortos öröklakás. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Göd, Teleki Pál utcában 535 m²-es telken 53 m²-es, kétszobás, összközműves, teljes lakóingatlan melléképülettel (9,4 m²). Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft.

Az ingatlanokról a 30-355-9541 vagy a 30-217-3460 telefonszámon lehet érdeklődni munkaidőben.

VIII. kerületi, Blaha Lujza tér melletti, 55 m²-es, pompás lakásomat lakottan fél áron eladnám. Csak megbízható egyének jelentkezését várom. E-mail cím: zsan101@t-online.hu

Az önkéntes munka Izraelben továbbra is folytatódik! Magyar csoport indul augusztus 11-én. Jelentkezés Deutsch Jánosnál: 06-20-233-8454, lljano@freemail.hu.

Tóthné Húvös Katalin fogtechnikus mester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfűrészt. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Munkásságát a közönséghez közel megmutatjuk. Hétfői ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

KASTÉLYOK BERENDEZÉSÉHEZ vásárolok nagyméretű, kisméretű fest-

ményeket, **EZÜSTTÁRGYAKAT,** 12 vagy 6 személyes (akár hiányos) evőeszközöket, cukorboxokat, gyertyatartókat, tálcákat stb., Kovács Margit, Gorka kerámiáit, herendi, meiseni, Zsolnay porcelánokat, régi álló, fali, asztali díszórákat, antik, barokk bútorokat, tabernákulumot, szekreteret, reneszánsz dolgozószobát, bronz-, fa-, márványszobrokat (hibásakat is). Teljes hágyatéért első yevőként a legmagasabb árat fizetem, **KÉSZPÉNZBEN.** Díjtalan kiszállítás, értékesítés, vidékre is. **Üzlet tel.: 201-6188, 06-20-323-4104.**

Társasházak karbantartását, kőművesmunkákat, festést, padlások, pincék, lépcsőházak takarítását vállalom. 06-70-216-0234.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammut I.-ben, a II., VI., IX. kerületekben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

57 éves nő mindenféle háztartási munkát és idősgondozást vállal, külföldi és hazai tapasztalattal. +36-30-476-1062.

Vital-Lux-Dentál Fogtechnika, három nemzedék óta. Allergiamentes biofogorvosi készítés, javítás, kerámiah-

duk, cirkonpótlások, harapásemelő, fogfűrészt készítése. Telefon: +36-70-272-4217, web: www.fogsor.eu

Égésügyi ellátással foglalkozó magáncég életjáradéki programot indít. Budapesti ingatlanl rendelkező, 75 év feletti jelentkezőket várunk. Az ingatlan tulajdonjogáért cserébe akár több millió forint egyösszegű előleget és havi járadékot kínálunk. 06-30-748-6169.

Idősgondozást vállalok itthon vagy külföldön. 06-20-229-9575.

Szeretnék egy kis sáltáleszt vásárolni. Ha régi, használt, kopott, szakadt lenne, akkor is érdekel. Tel.: 30-594-2285, e-mail: jonatan.zsido-gyerekek@freemail.hu

Kettő és fél szoba-hallos, összkomfortos, teljesen felújított, I. emeleti, panoráma lakás a Frankel Leó úti zsinagóga közelében eladó. Telefon: +36-30-241-7314, vagy: zsusza.csuday@gmail.com. Csak magánszemélyek hívjanak.

HÁZASSÁG

Deborah baráti köre szeretettel várja az ismerkedni vágyókat. 06-30-469-9411.

Salom komoly társaközvetítő. Fülöp Zsuzsa. Tel.: 06-20-934-9523. E-mail: zsuzsa194705@t-online.hu

Elfogadták Recsk, Auschwitz és a Terror Háza iskolai látogatásáról szóló javaslatokat

Az Országgyűlés elfogadta a recski és az auschwitz-birkenai emlékhely, valamint a Terror Háza iskolai látogatásáról szóló határozati javaslatokat.

Az elfogadott határozatok közül a szocialista képviselőké arra kéri fel a kormányt: augusztus végéig gondoskodjon arról, hogy a kerettanterv ajánlasként írja elő minden köznevelési intézményben tanuló fiatal számára az auschwitz-birkenai haláltábor helyén létrehozott emlékhely és múzeum, továbbá a Holokauszt Emlékközpont vagy a korszak más, jelentős hazai emlékhelyének meglátogatását.

Ezt a javaslatot a kormánypartok és az MSZP képviselői támogatták, a Jobbik-frakció nemmel szavazott.

Nem támogatta azonban a többség azt a szocialista, zárószavazás előtti indítványt, amely teljes költségterítést tett volna lehetővé a látogatást szervező iskoláknak.

A vitában a független **Lenhardt Balázs** azt mondta: mind a magyar állam, mind más, a második világháborúban vesztes államok rengeteg pénzt fizettek ki „ügynevezett holokausztáldozatoknak”, így a program finanszírozására szükséges források külön támogatás nélkül is rendelkezésre állnak.

Szavait **Rogán Antal**, a Fidesz frakcióvezetője visszautasította, hangsúlyozva: „nem ügynevezett, hanem valóságos” áldozatokról van szó.

Steiner Pál (MSZP) pedig az ügyészséget szólította fel cselekvésre, jelezve, korábban több feljelentést is tett holokauszttagadás miatt jobbikos képviselők ellen. Szerinte ugyanakkor az ügyészségnek hivatalból is vizsgálatot kellene indítani az elhangzottak miatt.

A Terror Háza Múzeum meglátogatására KDNP-s képviselők nyújtottak be javaslatot. Ez szintén a kormányt kéri fel arra: gondoskodjon róla, hogy a Terror Háza felkeresését ajánlasként írják elő az általános és középiskolák tanulóinak. Ebben az esetben a parlament felkérte a kormányt, hogy a látogatást szervező iskola teljes költségterítésre legyen jogosult.

A javaslatot minden frakció támogatta, a Demokratikus Koalíció (DK) és a Párbeszéd Magyarországról (PM) független képviselői tartózkodtak.

A recski Nemzeti Emlékpark iskolai felkeresését célzó javaslatot jobbikos képviselők terjesztették elő. Eszerint a kormánynak kell gondoskodnia arról az ajánlásról, hogy minden közoktatásban tanuló diák egyszer, kötelező iskolai foglalkozás keretében eljusson a recski emlékhelyre. Ebben az esetben a parlament az iskoláknak járó részleges költségterítésről döntött.

A jobbikos indítványt szintén az összes frakció támogatta, a PM képviselői tartózkodtak, a DK politikusi pedig nem vettek részt a szavazásban.

MTI

Tamir: jövőre magyarok a menet élén

A magyarországi Élet Menete Alapítvány klubhelyiségében **Aharon Tamir**, a szervezet nemzetközi igazgatója volt a vendég, aki holokauszt-túlélő, **Zoltai Gusztáv** ügyvezető igazgató, **Deblinger Eduárd**, az ortodox hitközség elnöke, **Horovitz Tamás**, a debreceni hitközség elnöke, az alapítvány önkéntesei és barátai előtt jelentette be a nemzetközi igazgatóság döntését, mely szerint – tekintettel a holokauszt 70. évfordulójára – 2014-ben az Auschwitz-Birkenai Élet Menete „magyar menet” lesz.

Az 54 ország zarándokait a magyar küldöttség a menet legelején ezer fővel fogja felvezetni a birkenai haláltábor felé, a nemzetközi megemlékezés helyszínére. A nemzetközi igazgatóság hivatalosan felkéri **Orbán Viktor** miniszterelnököt, hogy tartson emlékbeszédet a legkülönbözőbb országokból érkező tizenöt ezer zarándok és több meghívott állami vezető előtt.

Aharon Tamir tárgyalásokat folytatott látogatása alatt **Balaton Mónika**

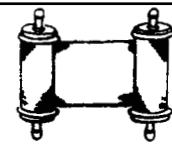
államtitkárral, **Mikecz Péter** államtitkár-helyettesével, **Perényi Zsigmond** miniszterelnöki főtanácsadóval, valamint a külügyminisztérium munkatársaival, illetve **Ilan Mor** nagykövetet is tájékoztatta az elképzelésekről és kérte az együttműködést.

A tervek szerint 2014. április 27-én egy különvonattal indul a magyar küldöttség Lengyelországba.

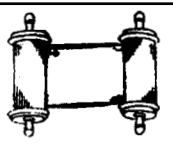
Halálozások

Fájó szívvel tudatjuk, hogy a Pesterzsébeten élt és ott nagy szeretetnek örvendett **Egri Györgyné** (Gönczi Lászlóné), született **Schwartz Edit** életének 89. évében, 2013. június 20-án elhunyt. A különleges, nagyszerű embert, aki már életében megjárta a poklot és családjában talált vigaszt, gyászolják: gyermekei, vejei, menyéje, unokái, dédunokái. Búcsúztatása a Kozma utcai temetőben volt.

IMAI DÓK

Templomok	Péntek este Júl. 5.	Szombat reggel Júl. 6.	Péntek este Júl. 12.	Szombat reggel Júl. 13.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	19.00	9.30	19.00	9.30
Vasvári P. u. 5. (lubavicsi)	19.30	9.00	19.30	9.00
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	9.30	19.00	9.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyfűváros u. 4.	19.00	8.00	19.00	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Scheiber S. u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	20.35	8.00	20.30	8.00
Alma u. 2.	18.00	8.45	18.00	8.45
Kórház (Amerikai út 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	19.00	9.30	19.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	19.00	9.00	19.00	9.00
Berzevicsy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.30	9.00	18.30	9.00
Visegrádi u. 3.	9.00		9.00	
Desseffy u. 23.	20.35	9.00	20.30	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)	8.45		8.45	
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.30		17.30	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	20.25	8.00	20.25	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	20.25	8.00	20.25	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00	18.00	8.00
Pécs (Füzdő u. 1.)	18.30	10.30	18.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.00		18.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	18.00		18.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	
NAPTÁR				
Július 5. péntek	Támmuz 27.	Gyertyagyújtás: 8.25		
Július 6. szombat	Támmuz 28.	Szombat kimenetele: 9.44	Újholdhirdetés	
Július 7. vasárnap	Támmuz 29.	Jom kippur kátán		
Július 8. hétfő	Áv. 1.	Újhold		
Július 12. péntek	Áv. 5.	Gyertyagyújtás: 8.21		
Július 13. szombat	Áv. 6.	Szombat kimenetele: 9.38		
Július 16. kedd	Áv. 9.	Tisá bööv böjt		

Hírek, események röviden

– **Névadás.** A Szeretkórház zsinagógájában Korách szombatján ünnepelesen hívták fel a tórához Timár Olivért abból az alkalomból, hogy felesége kislánynak adott életet. Az újszülöttnek Deutsch László főrabbi a **Jittis Tamár** nevet adta. A körzet vezetői és tagjai ezúton is kifejezik jókívánságaikat.

– **Adományok.** Kovács Attiláné 10 000 forinttal, Gesztesi János 2000 forinttal támogatta az Igaz Emberekért Alapítványt. Szegő László 30 ezer Ft-ot küldött a Szeretkórház részére.

– **Sírkőavatás.** Dr. Szepesi András (Mordecháj Cvi ben Zév) sírkőavatása a kisvárdai temetőben volt. A rabbi-kántor funkciót **Markovics Zsolt** szegedi főrabbi látta el, aki jól ismerte az elhunytat és családját.

– **Füredi nyaralás.** A Mazsihisz balatonfüredi üdülője az idén július 1-jétől augusztus 20-áig tart nyitva. Szeretettel várjuk kedves vendégeinket. A szobák két- és négyágyasak, fürdőszobával, színes televízióval. Napi háromszori étkezést biztosítunk, valamint figyelembe vesszünk egyéni kéréseket is. Jelentkezni lehet a 413-5571-es telefonon a Szociális Osztályon.

– **Holokauszt Emlékközpont.** Cím: Budapest IX., Páva utca 39. Nyitva: hétfő kivételével naponta 10–18 óra között. Telefon: (1) 455-3333. Honlap: www.hdke.hu. E-mail: info@hdke.hu

– **Holokauszt Emlékközpont.** Cím: Budapest IX., Páva utca 39. Nyitva: hétfő kivételével naponta 10–18 óra között. Telefon: (1) 455-3333. Honlap: www.hdke.hu. E-mail: info@hdke.hu

Programajánlat

JÚLIUS

Herman Klub
(1075 Budapest, Síp u. 12. fszt.)

2., kedd: Ki tud többet?

Vetélkedő

3., szerda délután: Szentendre, Muzsikáló Múzeum

4., csütörtök: Látogatás a Zsidó Múzeumban – Villányi András fotókiállítás

9., kedd: Klubdélután – zenehallgatás

10., szerda: Fűvészkerti séta

16., kedd: Klubdélután játékkal

17., szerda: Irodalmi délután Garai Róberttel

23., kedd: Filmklub

24., szerda: Kirándulás Balassagyarmatra

A klubprogramok 14 órakor kezdődnek.

Mártír-istentiszteletek 2013

Július 7.	11.00	temető
Jászberény		zsinagóga
Keszthely	11.00	temető
Sopron	11.00	zsinagóga
Pécs	10.30	imaterem, temető
Szombathely	10.00	emléktábla
Tapolca	13.30	
Július 14.		volt zsinagóga
Szekszárd	10.30	temető
Soroksár	9.15	temető
Erzsébet	10.30	temető
Csepel	11.30	temető

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzhst-online.hu

Főszerkesztő:
Kardos Péter
Olvasószerkesztő:
Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos:
Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám:
11707024-22118480
OTP SWIFT kód:
(BIC) OTPVHUHB
IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap
Üzletág, előfizetőt a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes zöldszámon.

Szedés, tördelés:
WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák:
mondAe Kft., www.mondata.hu
Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát

Az Ön anyagi támogatása is hozzájárulhat ehhez.

Adakozzon a Keren Hayesodnak, a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt!

A Keren Hayesod képviselőjében minden hónapban Budapestre érkezem. Örömmel elbeszélgetnék Önrel Izrael történelméről és hagyományairól!
Eli Keidar (Kardos), tel. 06-30-715-4136

Izrael támogatása: www.kh-uia.org.il
E-mail: legacy@kh-uia.org.il

בר מצוה

A Bethlen téri templomban Korách szombatján szólították a tórához Tábori János és Goldmann Anikó elsőszülött fiát, Mátán Ben Jochánánt bár micvája alkalmából. A közösség legújabb felnőtt tagja a hagyományos áldások mellett a saját fejezetét is gyönyörűen olvasta. Deutsch Róbert főrabbi avatóbeszédében többek között a család-szeretetről és a hagyományok folytatásának fontosságáról szólt, majd a Teremtő áldását kérte tanítványára.

Az imádkozás befejezése után a szülők kiduson látták vendégül a rokonokat, barátokat és a templom híveit. Az örömapa szavai után Matyi mondott köszönetet szüleinek a nevelésért, Fináli Gábornak a felkészítésért, valamint mindazoknak, akik megjelentek e jeles napon.

בת מצוה

Sölách szombatján megtelt az újpesti nagyszinagóga. A közösség és a sok vendég együtt ünnepelte a Papp és a Hátszegi családdal Papp Zsófi (Chájá bát Debora) bát micváját. Szerdócz Ervin rabbi helyettes köszöntötte a megjelenteket. Megáldotta a bát micva leányt, beszélt a zsidók egymás iránti felelősségéről, a hagyomány ápolásának, a tanulásnak a fontosságáról. A család gazdag kidust adott az esemény alkalmából.

SPÁNN GÁBOR

Pipike

Az igazi híhű zsidó ember nem tart a lakásában háziállatot, mert annak legtöbbje tisztátalan. Van nekem egy kedves hűtestvérem, aki nagy állatbarát, és éppen ezért enyhén szólva is megszeg egy parancsot. Nem a mentségére mondom, de csak az útélje el, aki elmondhatja önmagáról, hogy egész életében a Tízparancsot valamennyi előírását betartva élt. Az én barátom kedvence Pipike, egy fiatal jákópapagáj volt, fajának gyönyörű példánya. Egyetlen szépséghibája, hogy fogyatékosnak született. Egyik lába dongaláb volt, vagyis alsó lábára merőlegesen nőtt a felsőhöz képest. Pipike szépen beszélt, tollazata díszes volt, csak állni nem tudott sokáig, pár perc után hanyatt esett. Hibátlanul beszélt, csak sajnos általában káromkodott. Ezt tökéletesen megértem magam is, ha különösebb ok nélkül ötpercenként hanyatt esnék, én is káromkodnék. Barátom ekkoriban kisállat-kereskedő volt, szerette volna eladni a madarat. Vevője is lett volna rá 150 000 forintért, de az kikötötte, hogy a barátom előbb hozassa rendbe a kis állat futóművét. Ő mindent elkövetett: befászlizta a lábat, féltő gondoskodással etette a madarat, egy moksákanalat átalakított olyan formájúra, hogy csőr is falatozhasson a bébiételből. Minden hiába. Pipike evett, ivott, hanyatt esett, de nem gyógyult. Végül akadt egy állatorvos, aki vállalta a műtétet. Közölte, hogy többre is szükség lesz, beavatkozásonként 15 000 forintért. Ezután az történt, ami szokott. A műtét sikerült, a beteg meghalt. Az operációt követő nap reggelén Pipike frissen kötözött lábbal hevert kalitkájában, most már végleg hanyatt, nem káromkodott, de nem is lélegzett. Számomra mindez jelzésértékű. Mi, emberek már megszoktuk, hogy gyerekeink feje minden további nélkül beszorulhat egy rosszul elkészített kórházi ágy rácsa közé, műtét közben használt törülköndőt felejtenek a sebünkben, és ha elég hálapénzt adtunk, még matyó hímzés is lesz rajta. Miután Pipike tollazatáról vallása megállapíthatatlan volt, barátom minden ceremónia nélkül, egy márkás cipő dobozában temette el a házuk előtt levő utcakertbe. Egy botot tűztek a sírja fölé, felirattal: Pipike. Ahányszor arra megyek, nyugtázom: az én barátom igazi praktikus ember. Az érző szívű gazda nemcsak életében gondoskodott a beteg madárról, de sírját biztos, ami biztos alapon egy kutyafuttatóra tette, hogy megoldott legyen az állandó locsolása is...

Szendy Barbara (Lea bát Mirjám) és dr. Paszternák András (Smuel ben Ávrohom) esküvőjét a szarvasi

JDC/Lauder Nemzetközi Zsidó Ifjúsági Táborban tartották. A rabbinikus teendőket Verő Tamás budai rabbi látta el, közreműködött Schweszoff Dávid kántor. A fiatalok közel másfél évtizede mádrichoskodnak Szarvason, ezért is választották a chupá helyszínül a tábor központi Mifkád terét.

Az én babám vasutas...

Utas a kalauzhoz: – Tessék mondani, ez a vonat mindenhol megáll?
Válasz: – Miért, maga mindenhol le akar szállni?

***

– Jean, ez a vonat Hatvan felé megy?
– Nem, uram, csak egyfelé.

***

Egy utas odamegy a kisváros vasútállomásán az állomásfőnökhöz, és azt kérdezi tőle:

– Mondja, uram, miért fekszik ez az állomás félóránra a várostól?
– Mert azt akartuk, hogy lehetőleg inkább a sínekhez legyen közel.

Szurkolók, barátok, gyertek Izraelbe drukkolni a magyar csapatnak!

A Maccabi Játékok, a „Zsidó Olimpia”, a zsidó sportolók világversenye, melyet 4 évente rendeznek meg Izraelben, az olimpiát követő évben. Magyarország 2013-ban is nagy létszámú delegációval képviselteti magát a világ negyedik legnagyobb sporteseményén, ahol több mint 8000 sportoló vesz részt.

IDŐPONT: 2013. JÚLIUS 17-24.

RÉSZVÉTELI DÍJ: 209 500 Ft

UTAZÁS: Az ELAL menetrend szerinti repülőjáratával Budapest-Tel Aviv-Budapest útvonalon. ELHELYEZÉS: közepkategóriájú (helyi háromcsillagos) szállodákban, kétágyas szobákban. ELLÁTÁS: izraeli büféreggeli. Az egy hetes utazás alatt a csoport részt vesz az Olimpiai megnyitó ünnepségen Jeruzsálemben, és egy egynapos Holt-tengeri kiránduláson.

OPCIÓS KIRÁNDULÁSOK: Gallileai körút (1 napos), Negev túra – Eilat. A csoportot magyar nyelvű utaskísérő vezeti és a kirándulásokon is magyar nyelvű idegvezető vesz részt.

AZ ÁR TARTALMAZZA: utazás a leírásnak megfelelően, menetrend szerinti repülőgéppel és légkondicionált autóbusszal, 7 éjszaka szállás, kétágyas szobában reggelivel, a programban leírt kirándulás magyarul beszélő idegvezetővel, és a szükséges belépőkkel a kiránduláson. AZ ÁR NEM TARTALMAZZA: a repülőterti illetékeket és díjakat (kb. 39 500 Ft), valamint az ajánlott borraivat (kb. 30 EURO/16).

instagram.com/maccabiah

מכביה ה-19
Maccabiah 2013

smart travel

Jelentkezés: maccabiah13@smart-travel.hu
Tel.: (06-1) 235-0768, (06-30) 662-4165

ELVALTAN
IT'S NOT JUST AN AIRLINE, IT'S ISRAEL

מכביה ה-19
Maccabi Vac Hungary

10 évvel az Eilat Muncse Magyarországra

MACEH Eng. szám: U-001386